

Taal actief

versie voor de christelijke school

7

groep

antwoordenboek A taal

 Groen
Educatief

Taal actief, uitgeverij Malmberg

concept

Adri van den Brand
Willy van Elsäcker (HCO)
Frans van den Heuvel
John Lommen (Fontys GSO)
Geert Peeters

eindredactie

Michiel Janssen
Dianne Manders
Marjke van Ooijen

auteurs

Adri van den Brand
Wendy Dannenburg
Willy van Elsäcker (HCO)
Annemiek de Groot
Gijs van Baarendonk
Liesbeth Rosendaal
Pieter Schouten
Jan de Waard

Taal actief, versie voor de christelijke school, uitgeverij Groen Educatief

auteurs

K. Heens-Hatten
J.B. van den Brink-Klumperman
M.C. Ligtenberg-Swaep
M. van Merle

advies

R.F. Kraaijeveld
R.J.A. van Nieuwpeit
N. Stam

Inhoud

thema 1 bladzijde 4

thema 2 bladzijde 18

thema 3 bladzijde 32

thema 4 bladzijde 46

thema 1 bladzijde 60

thema 2 bladzijde 70

thema 3 bladzijde 80

thema 4 bladzijde 90

thema 1 bladzijde 100

thema 2 bladzijde 104

thema 3 bladzijde 108

thema 4 bladzijde 112

- 1 d
- 2 f
- 3 b
- 4 a
- 5 c
- 6 e

- 1 ontwikkelingswerk
- 2 sponsorloop
- 3 benefietconcert
- 4 rommelmarkt
- 5 Tenzij
- 6 inschakelen
- 7 succes

- 1 het totaal
- 2 uitgeven
- 3 moeilijker
- 4 resultaat
- 5 ontvangen
- 6 fout

Eerst proberen

- 1 ww: gaat
zn: spreekbeurt, ontwikkelingswerk
bn: -
vz: over
- 2 ww: doet
zn: oom, werk
bn: goed
vz: -
- 3 ww: maken
zn: kinderen, voetballen, autobanden
bn: kapotte
vz: van

- 1 krijg (ww), zakgeld (zn)
- 2 spaar (ww), nieuwe (bn)
- 3 zegt (ww)
- 4 kinderen (zn)
- 5 procent (zn), zakgeld (zn), het (lw)
- 6 het (lw), goede (bn), doel (zn)

1 ww: staat	zn: meneer, deur	bn: -	vz: aan
2 ww: heeft	zn: collectebus	bn: groene	vz: -
3 ww: collecteert	zn: doel	bn: goed	vz: voor
4 ww: gaat	zn: geld,
kinderboerderij,
stad	bn: grote	vz: naar, in
5 ww: ga	zn: kinderboerderij	bn: -	vz: naar
6 ww: doe	zn: geld, collectebus	bn: veel	vz: in

- 3 a/b

Eerst proberen

- 1 wil
- 2 begint
- 3 zuigt

- 1 1 werkt
2 woonde
3 vertelde
4 verzamelt
5 organiseren
6 ga

- 1 1 wil
2 moet
3 bouwden, moest
4 bereidt
5 houd, vertel
6 Kun

b Als de eerste persoonsvorm in de tegenwoordige/verleden tijd staat, staat de tweede ook in de tegenwoordige/verleden tijd.

- 3 1 zal
2 zamelt
3 Komen
4 biedt
5 Wilt
6 kunt, gaat

4

- 1 1 waar
2 niet waar
3 niet waar
4 waar
5 niet waar
6 waar

- 2 1 respecteren
2 minachten
3 minachten
4 respecteren

- 3 1 huisvesting
2 circa, er alleen voor staan
3 een epidemie, ter plekke
4 ingrijpende
5 hoe dan ook
6 de kinderrechten, respecteren

- 4 1 geld, hardlopen
2 darmziekte, diarree
3 ziekte, ongeneeslijk
4 geen waardering, niet respecteren

Eerst proberen

- 1 wil zitten
- 2 heeft verteld
- 3 moeten helpen

- 1 1 Tobias knaagt
2 Hij moet
3 Fernando is
4 Tobias denkt na
5 schrijf ik/ik schrijf
6 wil hij/hij wil

- 2 1 is verbeterd
2 zal gaan
3 gaat duren
4 worden gerespecteerd
5 leren opkomen
6 heeft geleerd

- 3 1 hebben gediscrimineerd
2 gaat doen
3 discrimineren
4 word uitgescholden
5 zou kunnen verzinnen
6 Heb geleerd

Eerst proberen

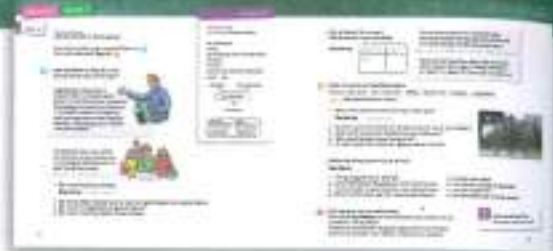
- 1 Kaya zegt: 'Laat dat.'
- 2 De burens fluisteren dat Kaya's moeder aids had.
- 3 Kaya zegt: 'Ze overleed aan kanker.'

- 1 1 directe rede
2 directe rede
3 directe rede
4 indirecte rede
5 indirecte rede
6 directe rede

- 2 1 Jan zegt tegen de meester van zijn broer Bob: 'Ik moet u even spreken.'
2 De meester vraagt: 'Zit jij op deze school?'
3 Jan vertelt dat Bob nooit tijd heeft om te voetballen.
4 Jan zegt: 'Bob moet altijd huiswerk maken.'
5 Jan vindt dat Bob hoe dan ook recht heeft op vrije tijd.
6 De meester zegt: 'Dit moet je met Bob regelen.'

- 3 a 1 Jan vraagt: 'Ron, ga je mee voetballen?'
2 Ron zegt: 'Nee! Ga maar alleen.'
3 Jan roept: 'Alleen is er niks aan.'
4 Zijn moeder zegt dat Jan Ron zijn huiswerk moet laten doen.
5 Jan vraagt: 'Moet je nog lang huiswerk maken?'
6 Ron zegt: 'Nog circa drie uur!'

- b vragen, lachen, schreeuwen

- 1 1 niet waar
2 waar
3 niet waar
4 waar

2

flexibel	star
Tim	Berend
Bianca	Valerie

- 3 1 ingrijpend
2 snerpen
3 een punt
4 heftig
5 de constructie

- 4 1 c
2 d
3 a
4 b

- 5

Eerst proberen

- 1 b
2 a
3 b

- 1 1 nee
2 ja
3 nee
4 ja

- 2 1 b
2 a
3 a
4 b

- 3 a 1 b
2 b
3 a
4 b
5 a

- b 1 De plek hoog in de bergen waar een rivier begint.
2 Het hoogteverschil in een rivier.
4 Het gebied tussen zomer- en winterdijk in waar water kan worden opgevangen.

- 1 1 gaan vullen
 - 2 moet denken
 - 3 worden uitgedeeld
 - 4 willen geven
 - 5 mag versieren
 - 6 kunt stoppen
 - 7 kun kijken
- 2 1 Lieke zegt tegen Cheng: 'Ik maak een doos voor een meisje.'
 - 2 Cheng vraagt: 'Voor welke leeftijd?'
 - 3 Lieke vertelt dat zij een doos maakt voor een meisje van tien tot veertien jaar.
 - 4 Lieke zegt: 'Ik heb een mooi toilettasje.'
 - 5 Cheng vraagt: 'Doe je daar ook nog iets in?'
 - 6 Lieke zegt dat ze er een kam en speldjes in doet.
 - 7 Cheng zegt: 'Ik heb een lekkere lolly om in de doos te doen.'
 - 8 Lieke vindt dat geen goed idee, omdat eten bederft.
 - 9 Cheng zegt: 'Dan stop ik er knikkers in.'

1 a/b

- 2 a actiegroep
b punt
c collecteren
d opbrengst
e circa
f rede

3 a/b

- 4 De toespraak, de argumenten en overtuigen passen.
Verder ter beoordeling van de leerkracht.

- 1 a
2 a
3 b
4 a
5 a
6 a

- 2 1 ww: wilt, geven
vz: voor
2 lw: de
zn: geld, dierenbescherming
3 bn: lange
ww: wil, vragen
4 bn: opgeknapte, nieuwe
zn: dierenambulance, asiel
5 ww: collecteren
vz: voor
6 zn: jaar, christenen
lw: de

- 3 1 besmettelijke, dodelijke, zieke
2 Aids, ziekte, medicijnen, ziekte, Hulporganisaties, medicijnen, geld, medicijnen, mensen
3 is, zijn, zorgen, geven, kunnen, kopen, weggeven
4 voor, voor, aan
5 want, en

4

- 1 1 Pam dommelt
2 De meester sluipt
3 Vind je
4 Pam wordt
5 Ik sliep
6 Ik hield

- 2 1 moet
2 vindt
3 besluit
4 snapt, zegt
5 steekt
6 mag

- 3 1 Pam ligt in bed. Ze probeert in slaapt te komen.
2 Een vlinder zweeft (...). Hij belandt (...).
3 Pam slaat (...). Ze/Haar hart bonst (...).

4

- 1 is
2 hebben geparkeerd
3 gebruikt
4 wordt gemaakt
5 heeft gevraagd
6 reageren

- 2 1 wil aanleggen
2 heeft getekend
3 moet zoeken
4 kan overhalen
5 heeft gestuurd
6 zullen steunen

- 3 1 heeft opgetrommeld
2 hebben beschilderd
3 kan schrijven
4 klinkt
5 moet kiezen
6 zal worden, weet

- 1 1 directe rede
2 indirecte rede
3 directe rede
4 directe rede
5 indirecte rede
6 directe rede

- 2 1 indirecte rede
2 directe rede
3 directe rede
4 directe rede
5 indirecte rede
6 directe rede

- b 2 Haar zus zegt: 'Dat is nogal heftig voor een jongen van elf.'
3 Ayla vraagt: 'Denk je dat hij depressief is?'
4 Ze zucht: 'Hij zit hoe dan ook niet lekker in zijn vel.'
6 Haar zus zegt: 'Dan sta je er tenminste niet alleen voor.'

- 3 1 Marjet vraag waarom Faruk zichzelf niks waard vindt.
2 Faruk zegt: 'Ik begrijp niet waarom ik hier zit.'
3 Marjet zegt dat zijn moeder hem erg somber vindt.
4 Faruk zegt: 'Ik vind voetballen saai.'
5 Hij verklaart dat alle jongens hem daarom afwijzen.
6 Hij vertelt: 'Nu speel ik met een jongen die ook niet van voetballen houdt.'

- 1 1 aandacht
2 geul
3 makreel
4 kick
5 algen

- 2 1 straatarm
2 dubieus
3 afwijzend
4 welwillend
5 de dupe van
6 bedrog
7 vermogend

- 3 a 1 Bedelen, want als je vermogend bent, heb je juist veel geld.
2 Nee, want welwillend wil juist zeggen dat je er positief tegenover staat.
3 Breed, want een geul is smal.
4 Bladeren, want algen hebben geen bladeren.

b

Eerst proberen

- 1 We, 1^e persoon meervoud
2 jullie, 2^e persoon meervoud
3 De peuter, 3^e persoon enkelvoud

- 1 1 2^e persoon
2 1^e persoon
3 3^e persoon
4 3^e persoon
5 3^e persoon
6 2^e persoon

- 2 a 1 ik, 1^e persoon enkelvoud
2 We, 1^e persoon meervoud
3 Jan-Jaap, 3^e persoon enkelvoud
4 De politie, 3^e persoon enkelvoud
5 Mijn vriend, 3^e persoon enkelvoud
6 ik, 1^e persoon enkelvoud

b 3^e persoon

- 3 1 Wij bespelen
2 Ik oefende
3 Hij staat
4 Ik schaam
5 vind jij
6 komen we

Eerst proberen

- 1 een zeester met zes armen
- 2 De dappere kleuter
- 3 het terras van het laatste strandtentje

- 1 1 Een moeder
2 Een bezorgde moeder
3 Een strandwacht
4 Een aardige strandwacht
5 een jongetje
6 een blond jongetje

- 2 a 1 Robbie
2 De jonge strandwachter met de megafoon
3 hij
4 Alle strandwachters
5 Het strand
6 De stranden, geulen en de zee

b Allemaal goed, een onderwerp kan uit heel veel woorden bestaan.

- 3 1 De bal, de grote strandbal – uitbreiding ter beoordeling van de leerkracht
2 Het jongetje – uitbreiding ter beoordeling van de leerkracht
3 Een viskar – uitbreiding ter beoordeling van de leerkracht
4 De visboer – uitbreiding ter beoordeling van de leerkracht
5 Robbie – uitbreiding ter beoordeling van de leerkracht
6 Een ijsje – uitbreiding ter beoordeling van de leerkracht

- 4 Antwoord bijvoorbeeld: Vrijdag wordt het speelveld waar je kunt voetballen, skeeleren en tafeltennissen feestelijk geopend

- 1 deinen – s
de riem – c
de haal – h
het roeiblad – a
de kist – i
het wrak – t
Het woord is: schat.

- 2 1 relaxed
2 opgewonden
3 loopt uit de hand
4 in toom te houden
5 onverbiddelijk
6 elders.

3

4

Eerst proberen

- 1 In plaats van
- 2 met behulp van
- 3 Als gevolg van

- 1 1 ten aanzien van
2 in plaats van
3 door middel van
4 Als gevolg van
5 Met uitzondering van
6 met behulp van

- 2 1 ter attentie van
2 Aan de hand van
3 Ten aanzien van
4 In verband met
5 met medewerking van
6 In plaats van

- 3 a door middel van – d.m.v.
Op het gebied van – O.h.g.v.
met betrekking tot – m.b.t.
Met behulp van – M.b.v.
Ten behoeve van – T.b.v.

- b door middel van = door
Op het gebied van = Over
met betrekking tot = door
Met behulp van = Met / Door
Ten behoeve van = Voor

Eerst proberen

- 1 formeel: ondervind, hinder, uw
- 2 formeel: Met name, ten koste van
- 3 informeel: uit, dat ding

- 1 1 formeel
2 informeel
3 formeel
4 formeel
5 informeel
6 formeel

- 2 a 1 formeel – Geachte, uw, invitatie
2 formeel – gepaste, kledij, schoeisel, spreekt me aan
3 formeel – Tot mijn spijt, elders, wordt verwacht
4 informeel – Hoi, je
5 informeel – Leuk
6 informeel – sorry, 'ik' ontbreekt

- b formeel: u, langere zinnen, moeilijker/minder bekende woorden
informeel: je, kortere zinnen, makkelijkere/bekende woorden

3 Bijvoorbeeld:

- 1 Hoi Hamsa,
2 Sorry voor gisteren.
3 Ik verloor even mijn zelfbeheersing.
4 Natuurlijk had ik Hamsa nooit moeten slaan.
5 Even goeie vrienden?
6 Groetjes, Roel

- 1 hier – elders
 2 afwijzend – welwillend
 3 relaxed – opgewonden
 4 ten bate van – ten koste van
 5 arm – vermogend
 6 opgetogen – chagrijnig

- 2 1 ontegelijk
 2 de creativiteit
 3 verbinden
 4 onder de knie
 5 chagrijnig

- 3 a 1 opgewonden – r
 2 Oorspronkelijk – o
 3 van de baan – e
 4 hulpmiddel – i
 5 ondervinden – e
 6 kick – n

b roeien

4

Eerst proberen

- 1 a
 2 b
 3 c

- 1 1 ervoor
 2 erna
 3 erna
 4 ervoor

- 2 1 c
 2 c
 3 a
 4 b

- 3 1 Brandstoffen die suikers maken die je veel energie geven.
 2 Bouwstoffen waarvan je lichaam kan groeien en herstellen.
 3 Het omzetten van je eten in je lichaam in piepkleine deeltjes.
 4 Het rondstromen van je bloed door je hele lichaam.
 5 Piepkleine deeltjes.

- 1 jij, 2^e persoon enkelvoud
- 2 Het prachtige eiland, 3^e persoon enkelvoud
- 3 Fanatieke fietsers, 3^e persoon meervoud
- 4 Wij, 1^e persoon meervoud
- 5 Ik, 1^e persoon enkelvoud
- 6 De laatste zonnestralen, 3^e persoon meervoud
- 7 De bootjes, 3^e persoon meervoud
- 8 Ameland, 3^e persoon enkelvoud
- 9 We, 1^e persoon meervoud

2 voorzetseluitdrukkingen:

- 1 Ter attentie van
- 3 naar aanleiding van
- 4 ten aanzien van
- 6 op het gebied van
- 7 door middel van
- 10 met medewerking van.

formele woorden:

- 1 Ter attentie van
- 2 Geachte
- 3 Naar aanleiding van, uw, realiseren
- 4 uw, ten aanzien van
- 5 u, van gedachten wisselen
- 6 op papier gezet, op het gebied van
- 7 Door middel van, kennisnemen
- 8 vindt plaats
- 9 u, mogen verwelkomen
- 10 Met medewerking van, u, tot een mooi resultaat komen

1 a/b

- 1 Invitatie
- 2 overtollige
- 3 Oorspronkelijk
- 4 toerisme
- 5 elders
- 6 vrijwilligers

3 a

Meneer Aalberse

- straatarm
opgetogen
afwijzend
relaxed

Meneer Berendse

- vermogend
chagrijnig
welwillend
opgewonden

b

- 1 1^e persoon
 - 2 3^e persoon
 - 3 1^e persoon
 - 4 2^e persoon
 - 5 3^e persoon
 - 6 3^e persoon
- 2 1 Ik, 1^e persoon enkelvoud
 - 2 Chantal, 3^e persoon enkelvoud
 - 3 Je, 2e persoon enkelvoud
 - 4 jullie, 2e persoon meervoud
 - 5 Wij, 1e persoon meervoud
 - 6 Deze muur, 3e persoon enkelvoud
- 3 1 Wij willen
 - 2 keken we
 - 3 (naam)/Hij/Zij/Ze werd
 - 4 Alle bewoners/Zij/Ze kijken
 - 5 De sfeer/stemming/Het leven/Het is
 - 6 Komen jullie

- 1 a 1 Britt
 - 2 Fré
 - 3 Tessel
 - 4 De vrolijke vrouw
 - 5 De lenige vrouw
 - 6 De knappe studente
- b Jim
- 2 1 we
 - 2 De kinderen van de naschoolse opvang
 - 3 Het spel met al die rollen
 - 4 Dat spel
 - 5 de pot
 - 6 De KiKa collectebus
- 3 Bijvoorbeeld:
 - 1 iets, een wereldkaart in dominostenen
 - 2 alles, de kaart van 30 miljoen steentjes
 - 3 het, de recordpoging
 - 4 we, alle mensen
 - 5 iemand, een slimme jongen
 - 6 Een hulpmiddel, Een lekker broodje hamburger

- 1 met behulp van
 2 Door middel van
 3 in vergelijking met
 4 Met betrekking tot
 5 Ten behoeve van
 6 In plaats van
- 1 Naar aanleiding van
 2 ten koste van
 3 Met behulp van
 4 ten bate van
 5 Als gevolg van
 6 onder leiding van

3

1 excuseer

- 1 informeel: Hiero, verslagje
 2 formeel: ten bate van, overtrof
 3 formeel, u, uw welwillende bijdrage
 4 informeel: zin niet af
 5 formeel: Enige spelmaterialen, overbodig
 6 informeel: je, gebiedende wijs

3 Bijvoorbeeld:

 De samenstelling van het projectkoor is gemaakt. Ik mag niet meezingen!
 Hij snapt dat ik het naar vind, maar er is niks aan te doen. Nou ja, hij vindt me niet goed genoeg. Als ik vaker kom en goed oefen, mag ik misschien toch meedoen.

4

- 1 1 ingetogen
2 aubade
3 uitbundig
4 volksliederen
5 uit haar bol
6 volksfeest

- 2 1 b
2 o
3 r
4 e
5 e
6 t
7 l

b troebel

- 3

Eerst proberen

- 1 mijn
2 jouw
3 ons

- 1 1 Onze
2 Mijn
3 onze
4 zijn
5 Zijn
6 jouw

- 2 a 1 onze
2 zijn
3 haar
4 hun
5 mijn/onze
6 ons

b Ons gezin/huis/feest, omdat het het-woorden zijn.
Onze buurman/hond/traditie, omdat het de-woorden zijn.

- 3 1 1^e persoon meervoud. jouw overburen zijn erg maf.
2 3^e persoon meervoud. Wij slapen in onze boomhut.
3 3^e persoon enkelvoud. Jij gaat blij door je/jouw leven.
4 3^e persoon enkelvoud. En zij wisselen hun vriendinnen van week tot week.
5 1^e persoon enkelvoud. Vorige week keek je je/jouw ogen uit.
6 3^e persoon enkelvoud. Toen stapten wij in onze auto.

Eerst proberen

- 1 hoofdzin: Ik hoor zojuist
bijzin: dat onze goudvis is opgegeten.
- 2 hoofdzin: De karper toonde niet
bijzin: of het hem gesmaakt had.
- 3 hoofdzin: Hij was al lang verdwenen
bijzin: toen het zand heel langzaam neerdwarrelde.

- 1 1 haalt, tegenwerkt 4 vertelt, schoonmaakt
2 loopt, verkopen 5 heb, bof
3 kwam, was 6 is, zwemt

- 2 a 1 hoofdzin: Sjaak neemt zijn eerste hap
bijzin: als hij gekraak hoort.
2 hoofdzin: Hij onderzoekt beduusd
bijzin: waar dat geluid precies vandaan komt.
3 hoofdzin: Het geluid komt niet van de haring
bijzin: hoewel die hem met troebele blik aanstaart.
4 hoofdzin: Sjaak vertrouwt het niet
bijzin: zodat hij de vis snel neerlegt.
5 hoofdzin: De vis spartelt nog tegen
bijzin: omdat hij vers uit het net komt.
6 hoofdzin: Sjaak schudt zijn hoofd
bijzin: omdat hij het nooit zó zout gegeten heeft.

b Het zijn voegwoorden.

- 3 1 als hij vet genoeg is.
2 zodat je hem een tijd kunt bewaren.
3 als de eerste vaatjes aan wal komen.
4 Omdat alle boten met vlaggen zijn versierd.
5 Doordat het zout nog niet in de vis zit.
6 dat de opbrengst naar een goed doel gaat.

- 1 1 de bevalling
2 de navelstreng
3 de verloskundige
4 goedkeurend
5 de kraamvrouw
- 2 1 gebruikelijk
2 goedkeurende
3 de verloskundige
4 in de kinderschoenen
5 voordien
6 ingrijpen
7 methode
8 bijdrage

3

4

Eerst proberen

- 1 haar nieuwe kleren
- 2 het lange gras
- 3 de fietsband

- ★ 1
- 1 een cadeau
 - 2 een dik boek
 - 3 een tam konijn
 - 4 bloemen
 - 5 een cadeau

- ☐ 2 a
- 1 de pasgeboren baby
 - 2 dikke tranen
 - 3 een luier
 - 4 een test
 - 5 zijn eigen moeder
 - 6 het goede nieuws

b het lijdend voorwerp

- ☐ 3
- 1 het mooiste verhaal
 - 2 een prachtig boek
 - 3 dit dikke boek
 - 4 een grote prijs
 - 5 dit kleine boekje

Eerst proberen

- 1 douche (Frans)
- 2 chatten, internet (Engels)
- 3 rottweiler (Duits)

- ★ 1 game, e-mail, updates, software, computer, downloaden

- ☐ 2 a
- 1 skateboard (Engels)
 - 2 trottoir (Frans)
 - 3 garage (Frans)
 - 4 halfpipe (Engels)
 - 5 horloge (Frans)
 - 6 hockey (Engels)

b Engels, door de invloed van Amerika

- ☐ 3
- 1 weekend (Engels)
 - 2 knäckebröd (Zweeds)
 - 3 interview (Engels)
 - 4 spaghetti (Italiaans)
 - 5 sticker (Engels)
 - 6 sudoku (Japans)

- 1 de garnaal
2 likkebaarden
3 de termiet
4 kokhalzen
5 de sprinkhaan

- 2 1 gebruikelijk
2 behoefte
3 water
4 bouillon
5 voedzaam
6 alternatief
7 totaal
8 afhankelijk
9 prijs

Woord: gewoontes

- 3

Eerst proberen

- 1 verbonden + heid: hoe iets verbonden is
2 invoer + rechten: rechten om iets in te voeren
3 on + gewenst: niet gewenst
- 1 1 ver + wisselen
2 on + gelovige
3 bereik + baar
4 bescheiden + heid
5 ge + diplomeerd
6 persoon + lijk
- 2 4 kinderboeken + schrijfster
5 biologie + leraar
6 maaltijd + salade
- 3 1 verkrijg + baar: is te verkrijgen, kan verkregen worden
2 tuin + centrum: een centrum met spullen voor de tuin
3 ge + lijnd: met lijnen
4 beuken + hout: hout van beuken
5 ver + binden: veranderen door het aan elkaar te binden
6 natuur + lijk: van de natuur
- 4 1 zonder leven
2 iemand die kundig is (kennis heeft) van de natuur
3 kalk weghalen of verwijderen
4 (be)spaat goed en gemakkelijk (elektriciteit)
5 met veel of grote omvang
6 veranderen door het trager te maken

- 1** 1 mijn – Ik verlang naar de geboorte van mijn broertje of zusje
 2 hun – Het is allang gebruikelijk
 3 hun – De kinderen uit de buurt kregen lekkers
 4 haar – De verloskundige vertelde aan de kraamvrouw
 5 onze – Anijszaad en suiker zorgen voor de speciale smaak
 6 jouw – Je kunt de muisjes nu kopen in elke supermarkt
 7 Ons – Ons baby'tje zorgt straks voor heel wat beschuitjes
- 2** 1 baby (Engels) – de kamer van de baby
 2 etage (Frans) – de wieg
 3 commode (Frans) – de commode
 4 punaises (Frans) – wat leuke plaatjes
 5 buggy (Engels) – een buggy
 6 menu (Frans) – flesjes melk
 7 baby (Engels), cadeaux (Frans) – heel veel cadeaus
 8 retour (Frans), shop (Engels) – een dubbel vestje
 9 capuchon (Frans) – een warme capuchon

1 a/b

- 2** 1 halfpipe
 2 spartelde tegen
 3 doordringend
 4 in totaal
 5 uitbundig
 6 gegeneerd

3

4 altijd	soms	nooit
de baby	de verloskundige	de termiet
de kraamvrouw	zich generen	
de navelstreng	het ziekenhuis	

- + 1 1 hun keuken
 2 zijn sprinkhanen
 3 haar sauzen
 4 Mijn sprinkhanen
 5 jouw sausjes
 6 ons restaurant
- + 2 1 uw
 2 onze
 3 jouw/je
 4 hun
 5 jouw
 6 mijn/ons
- + 3 1 'Onze kaart is ouderwets.'
 2 'Jouw smaak deugt niet.'
 3 'Jouw sauzen verrassen de klanten niet meer.'
 4 'Jouw sprinkhanen laten de klanten kokhalzen!'
 5 'Onze klanten hebben vaste gewoontes.'
 6 'Mijn alternatieven moet je toch eens een kansje geven.'
- + 4 een lidwoord

- + 1 1 vind, woont
 2 praten, missen
 3 hopen, stuurt
 4 moet, hebben
 5 willen, leren
 6 komt, hebt
- + 2 1 hoofdzin: Nederlanders zijn niet zo uitbundig
 bijzin: hoewel je dat vast niet verbaast.
 2 hoofdzin: Ze hebben een gewoonte
 bijzin: waar ik erg aan moet wennen.
 3 hoofdzin: Je moet hier alles van tevoren afspreken
 bijzin: omdat ze dat verwachten.
 4 hoofdzin: Ze zeggen bijvoorbeeld van tevoren
 bijzin: of je mag blijven eten.
 5 hoofdzin: Ze kijken je heel afkeurend aan
 bijzin: als je te lang blijft.
 6 hoofdzin: Je snapt nu wel
 bijzin: waarom ik soms behoefte aan jullie gastvrijheid heb.
- + 3 a 1 omdat (ik) alles tel
 2 omdat (ik) dat nu eenmaal doe
 3 Vooral als er (nieuwe dingen) in mijn kamer komen
 4 dat (spullen tellen) zinloos is
 5 omdat (ik) dan alles terug kan vinden
 6 Hoewel (mijn zus) me uitlecht
- + b 1 Men vindt mij daarom vreemd.
 2 Dat doe ik daarom altijd.
 3 Ik doe het vooral dan.
 4 Mensen zeggen dingen.
 5 Zelf vind ik het daarom zinvol.
 6 Ik houd mijn gewoonte toch.

- + 1 1 Wat koopt Milou?
 2 Wat pelt Marike?
 3 Wie raakt Yoessef?
 4 Wat maakt opa?
 5 Wat zingt Eric?
 6 Wie (of wat) aait Jaleesa?
- + 2 1 een vrolijk bericht
 2 een zusje
 3 haar babyzusje
 4 haar grote zus
 5 melk
 6 geboortekaartjes
- + 3 1 het ezeltje
 2 een bericht
 3 geen lijdend voorwerp
 4 geen lijdend voorwerp
 5 de bal
 6 een stukje komkommer

4

- + 1 computer – e-mail – laptop – blocnote – privacy – deleten

+ 2

	Engels	Frans
1	sale	...
2		chique
3		couturier
4	design	
5	T-shirts	
6		diner

- + 3 1 sushi (Japans)
 2 bouillon (Frans)
 3 paella (Spaans)
 4 knäckebröd (Zweeds)
 5 croissants (Frans)
 6 confetti (Italiaans)

4

- 1 beperkt
2 inspraak
3 volledig
4 stembus
5 stemrecht
- 2 1 rechtvaardig
2 ten opzichte van
3 respect afdwingen
4 buitenkans
5 stelden ... bij
6 zette ... de bloemetjes buiten

3

Eerst proberen

- 1 heeft een mooie presentatie gemaakt
2 hield een spreekbeurt
3 kan zijn eigen website bouwen
- 1 hoge laarzen
2 een bolhoed
3 tulpen
4 Wat drinken bijna alle Fransen? wijn
5 Wat eten sommige Duitsers? worst
6 Wat wil een Schot? een Schotse rok
- 2 a 1 heeft een gekke droom gehad
2 droomde, geen lijdend voorwerp
3 had een sterke tegenstander verslagen
4 heeft een woeste dwerghamster gevangen
5 blafte, geen lijdend voorwerp
6 kreeg extra ledematen
- b Niet elke zin heeft altijd een lijdend voorwerp.

3

Eerst proberen

- 1 nu (t), op een briefje (p)
- 2 Daarna (t), in een kartonnen doos (p)
- 3 Na een tijdje (t), op het bord (p)

- 1 1 boven in de klimboom
 2 Hier
 3 vanmorgen
 4 Deze middag
 5 In zijn boom
 6 elke dag

- 2 a 1 In zijn eigen fantasiewereld (p)
 2 altijd (t)
 3 Op een kwade dag (t)
 4 Op het plein voor het paleis (p)
 5 Van de ene dag op de andere (t)
 6 in zijn bed (p), die dag (t)

b op alle plaatsen

3 Bijvoorbeeld:

- 1 Twee dagen later houdt de koning een toespraak.
 2 De mensen drommen samen voor het paleis.
 3 De koning belooft meer vrijheid na de verkiezingen.
 4 'We willen nu inspraak,' roepen de mensen op het plein.
 5 Al snel wordt de koning onverstaaanbaar.
 6 Zijn lijfwachten voeren hem meteen af.

- 1 1 jurk
 2 geloof
 3 vierkant kapje
 4 fietsband

- 2 a is een variant van d
 b is een variant van e
 c is een variant van f en g

- 3 1 willekeurig
 2 wenden ... zich tot
 3 laat ... uit het veld slaan
 4 pasklaar
 5 aan ... wakkeren
 6 sust
 7 terecht

Eerst proberen

- 1 ben tegengekomen
- 2 werd geholpen
- 3 heb gehad

- 1 1 hulpwerkwoord
2 zelfstandig werkwoord
3 hulpwerkwoord
4 zelfstandig werkwoord
5 hulpwerkwoord
6 zelfstandig werkwoord

- 1 heb gepast
2 ben gesprongen
3 heb gesust
4 werd aangewakkerd
5 heb gevonden
6 sust

b Ja, meestal is dat de persoonsvorm.

- 3 1 Ja, vandaag heb ik verstoppertje gespeeld.
2 Nee, ik werd niet snel gevonden.
3 Jawel, ze hebben goed gezocht.
4 Ja, ik ben onzichtbaar geworden.
5 Nee, ik heb geen grapje gemaakt.
6 Ik ben wel nat geworden.

Eerst proberen

- 1 als een ezel – a
- 2 Hoestend en proestend – b
- 3 een zwijnenstal – a

- 1 1 René – een werkpaard
2 Judith – een hoentje
3 Duco's gebit – een fietsenrek
4 Tony's computer – een slak
5 een stem – een nachtegaal
6 Soukaina – een smeulende vulkaan

- 2 3 1 Het gevaar loert – b
2 het zwarte schaap – a
3 De tijd vliegt – b
4 een paal boven water – a
5 een gladde aal – a
6 Mijn bed kijkt – b

b Omdat beeldspraak mooier en minder direct klinkt en (bijna) iedereen weet wat ermee bedoeld wordt.

- 3

- 1 1 de cowboy
2 de mustang
3 de prairie
4 de rodeo
5 de minstreeel
6 de ridder
7 de page
8 de nar
- 2 1 willekeurig
2 als het ware
3 plicht
4 suggereren
5 terecht
6 Om de haverklap

- 3 1 b
2 a
3 d
4 c

Eerst proberen

- 1 c
2 b (of c)
3 b

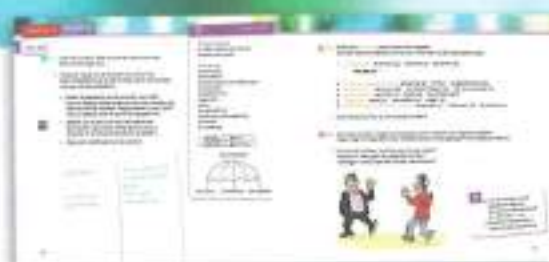
- 1 1 ervoor
2 erna
3 erna
4 ervoor

- 2 1 b
2 c
3 b (of c)
4 a
5 b
6 c

- 3 1 a
2 b
3 a
4 a
5 c

- 1 1 heeft geleerd, een heel apart beroep
 - 2 heeft gezeten
 - 3 kregen, vakken als kaartlezen en achtervolgen
 - 4 is geweest, spion
 - 5 hebben gepakt, de spion
 - 6 bespioneren, mensen
 - 7 hebben verteld, veel verhalen
 - 8 heeft gehad, geen inspraak
 - 9 was geworden, iets anders
- 2 Bijvoorbeeld een klein tekeningetje van:
 - 1 als een haas, vergelijking met als
 - 2 het hart van de stad, vergelijking zonder als
 - 3 als een roos, vergelijking met als
 - 4 een beer van een vent, vergelijking zonder als
 - 5 als spiegels, vergelijking met als
 - 6 als de raven, vergelijking met als
 - 7 snort van plezier, alsof het leeft
 - 8 als paddenstoelen, vergelijking met als
 - 9 lacht me uit, alsof het leeft

 1 a/b

 2 a 1 s
2 s
3 e
4 s
5 u
6 n

b sussen

 3 a hoofddoek, mijter

b

- 1 1 Wat had de cowboy?
 2 Wat heeft de cowboy verkocht?
 3 Wat kocht die indiaan?
 4 Wat had zijn paard?
 5 Wie zag de cowboy?
 6 Wat heeft de cowboy gekregen?
- 2 1 heeft een fantasieverhaal geschreven
 2 slaat een vork
 3 heeft een ommetje gemaakt
 4 scheidt een autootje
 5 heeft een tulband opgezet
 6 snap het verhaal
- 3 a/b
- 4 1 heeft de koerierzwaai opgewacht
 2 had de eendbezig verrast
 3 heeft de griebus grottelkwabber gesnoeid
 4 heeft de neufbranger aangestoten
 5 wil de angeniesche Tribbenstotters knippen
 6 heeft het Kwiebenstof gebracht

- 1 1 over de prairie
 2 Ineens
 3 direct
 4 Tussen de bomen
 5 in een struik
 6 snel
- 2 1 bij een rodeo (p)
 2 In de ring (p)
 3 Tijdens de rodeo (t), bij het hek (p)
 4 Na een paar minuten (t)
 5 de lucht in (p)
 6 Daarna (t)
- 3 a Bijvoorbeeld:
 1 Het lijkt me geweldig om een paar dagen cowboy te zijn.
 2 Ik rijd op mijn mustang over de prairie.
 3 Opeens zie ik een slang op een steen.
 4 Mijn mustang steigert meteen.
 5 Ik val gelijk op de grond.
 6 Ik beland in een bed in het ziekenhuis.
- b Bijvoorbeeld:
 Ik rijd drie dagen op mijn mustang over de prairie.
 Ik beland na een uur in een bed in het ziekenhuis.

- 1 een hulpwerkwoord
 2 een zelfstandig werkwoord
 3 een zelfstandig werkwoord
 4 een hulpwerkwoord
 5 een hulpwerkwoord
 6 een hulpwerkwoord
- 2 1 heb gedroomd
 2 werd bespot
 3 maakte
 4 werd gezien
 5 zag
 6 werd geplaagd
- 3 a 1 Ik heb verschrikkelijk gedroomd.
 2 Ik werd opgesloten.
 3 Ik ben achtergelaten in de kerker.
- b

- 1 1 Zij - ijs
 2 De meester - een kei
 3 Het jongetje - een bange haas
 4 De oude trein - steunde en kreunde
 5 De peer - eenzaam
 6 Zij - een doek
- 2 1 als een kwartel - a
 2 bedroefd - b
 3 als een varken - a
 4 als een kievit - a
 5 huilt - b
 6 een vuilnisbelt - a
- 3

Mensen kom over de brug!
We hebben bijna 1,5 miljoen euro!

Dit ga je leren

Je oefent wat je deze week geleerd hebt:

- de themawoorden
- de persoonsvorm
- woordsoorten

Over de brug komen.
Betaken.

1 Voor welk goed doel kom jij met geld over de brug?

Waarom? _____

2 a Schrijf het goede doel op.

Kies uit: de rommelmarkt de sponsorloop het benefietconcert

opbrengst 150 euro

opbrengst 230 euro

opbrengst 2 euro

het benefietconcert de sponsorloop de rommelmarkt

b Schrijf op welke actie een mislukking is en welke actie een succes.

de rommelmarkt een mislukking, de sponsorloop en het benefietconcert een succes

c Bedenk zelf hoe de mislukking toch nog een succes kan worden.

3 a Zet deze woorden op de goede plaats in het schema.

de doel kind met vinden op
geld groot hebben naar oorlog
het goed een lang gaan zijn in zwaar

lidwoord	bijvoeglijk naamwoord	zelfstandig naamwoord	werkwoord	voorzetsel
<u>de</u>	<u>goed</u>	<u>doel</u>	<u>gaan</u>	<u>in</u>
<u>een</u>	<u>groot</u>	<u>geld</u>	<u>hebben</u>	<u>met</u>
<u>het</u>	<u>lang</u>	<u>kind</u>	<u>vinden</u>	<u>naar</u>
	<u>zwaar</u>	<u>oorlog</u>	<u>zijn</u>	<u>op</u>

b Maak drie zinnen met de woorden uit 3a.

Probeer in elke zin drie of meer woorden uit het schema te gebruiken.

Een kind in de oorlog heeft een zwaar leven.

4 Zet een streep door de foute persoonsvormen zodat de goede overblijft. Maak daarna de zin af.

- Ik ~~voer~~ / ~~voerden~~ / ~~voert~~ actie voor _____
- Dat ~~doe~~ / ~~doet~~ / ~~doen~~ ik samen met _____
- Samen ~~gaak~~ / ~~gaan~~ / ~~ging~~ we _____
- De mensen ~~betaal~~ / ~~betaakt~~ / ~~betalen~~ geld voor _____
- Het geld dat we ~~verdiende~~ / ~~verdienen~~, ~~gaat~~ / ~~gaan~~ / ~~gingen~~ naar _____
- Ik ~~hoop~~ / ~~hoopt~~ / ~~heopie~~ dat de actie _____

Vul de goede vorm van het werkwoord in.
Kruis dan aan wat bij jou past.

- snappen Ik _____ alles.
- willen Ik _____ nog meer oefenen.

Woordspel

1a

Zoek de details op de tekening van het jaarlijkse dorpsfeest. Bij elk detail hoort een getal. Zet het getal onder het detail.

1b

Bij welk woord hoort het detail? Vul het getal in bij het goede woord. Wat is de opbrengst van het jaarlijkse dorpsfeest?

de sponsorloop

het benefietconcert

het ontwikkelingswerk

het succes

de rommelmarkt

de mislukking

de opbrengst

2

Kijk naar de afbeeldingen en de zinnen. Wat is een succes? Omcirkel die letter **groen**. Wat is een mislukking? Omcirkel die letter **rood**. Vorm met de groene en met de rode letters een woord.

g e l u k
p e c h

6

De hond blijft zitten.

k

Na afloop van het concert, klonk er een luid applaus.

g

Nina kan al zonder zijwieltjes fietsen.

u

De opbrengst van de sponsorloop was erg hoog.

c

Helaas struikelt de ober.

e

Gelukkig werd de loodgieter op tijd ingeschakeld.

h

Niek is na twee rondjes uitgeput.

l

Ivana ontvangt als laatste haar zwemb diploma.

p

Stanley let even niet op.

3

Maak om de beurt een zin met zo veel mogelijk woorden uit één blok. Wie maakt de langste zin? Doe hetzelfde allebei nog een keer met de woorden uit het andere blok.

tehuis	oma	ze	vader	over	zakgeld
ondersteuning	wat	naar	verhoging	kwam	brug
tenzij	met	een	lang	het	pas
koken	krijgt	dagelijks	na	de	met
lieve	mijn	moet	een	aandringen	van

Jorn staat er nu alleen voor.
Hij moet het dictee alleen maken, zonder hulp.

woordenschat

Dit ga je leren

- Je oefent wat je deze week geleerd hebt
- de themawoorden
- het werkwoordelijk gezegde
- de directe en de indirecte rede

Er alleen voor staan
Alles zelf moeten doen

- 1 Wanneer sta jij er alleen voor?
- Als ik naar school fiets of loop.
 - Als ik mijn kamer moet opruimen.
 - Als ik een spreekbeurt moet houden.
 - Als ik een toets maak.
 - Als ik een spelletje speel.
 - Als ik mijn kamer verander.

- 2 Kleur in elke zin het werkwoordelijk gezegde blauw.
Onderstreep de persoonsvorm. Maak na zin 8 de tekst af.

- Alle kinderen **moeten** gelijke rechten **hebben**.
- Dat **vinden** de meeste landen van de wereld.
- Ze **hebben** daarom een verdrag **getekend**.
- Daarin **worden** de rechten van kinderen **vermeld**.
- Zoals: ieder kind **moet** gezond **kunnen eten**.
- En ieder kind **moet** goed onderwijs **kunnen volgen**.
- Er **zijn** nog veel meer rechten voor kinderen.
- De belangrijkste kinderrechten **vind** ik:

Omdat:

- 3 Welke zinnen staan in de directe rede? Zet daar een d voor.
Zet daarna de leestekens op de goede plek.

Lieve allemaal,

Wat fijn dat jullie allemaal gekomen zijn.

Onze actie tegen aids in Afrika was een groot succes.

Juf Arends zei vrochtend:

Wat goed dat jullie zoveel geld hebben opgehaald!

En ik riep: 'Het was heel knop van ons!'

Ihm zei in het begin van de actie:

Er zijn al zoveel acties geweest. Volgens mij lukt het bis nooit.

Maar we hebben doorgezet, en het is ons gelukt!

- 4 Schrijf een korte tekst bij deze foto.
Gebruik de woorden:

de huisvesting de epidemie ter plekke

Vraag aan je buur hoe hij de les vond. Schrijf het op.
Kies zelf of je dat in de directe of de indirecte rede doet.

Woordspel

1

Kiarno werkt in een vluchtelingenkamp. Hij vertelt erover. Welk woord past op de lege plek? Kies het goede antwoord en geef de vakjes de juiste kleur. Wat zie je als je klaar bent? **schildpad**

1 Ik zorg voor de ...: ik zet de tenten neer.

- voeding kleur alle vakjes met 1 rood
- X huisvesting kleur alle vakjes met 1 paars
- medische hulp kleur alle vakjes met 1 lichtgroen

2 In dit kamp wonen momenteel ... 20.000 mensen.

- tenzij 2 = paars
- vooral 2 = rood
- X circa 2 = donker-groen

3 Dit is de tent voor kinderen zonder ouders. Zij ...

- staan vroeg op. 2 = paars
- vormen een epidemie. 3 = donker-groen
- X staan er alleen voor. 3 = licht-groen

4 De kinderen krijgen onderwijs in het kamp, want dat is een ...

- plicht. 4 = paars
- straf. 4 = licht-groen
- X kinderrecht. 4 = donker-groen

5 Veel kinderen hebben een ... gebeurtenis meegemaakt, zoals de dood van een familielid.

- fantastische 5 = donker-groen
- X ingrijpende 5 = paars
- inspirerende 5 = licht-groen

6 We hebben gebrek aan schoon drinkwater. Daarom zijn we bang voor ...

- aids. 6 = licht-groen
- X cholera. 6 = rood
- wilde dieren. 6 = donker-groen

7 Onze mensen gaan overall langs en proberen ... problemen op te lossen.

- X ter plekke 7 = donker-groen
- ooit 7 = licht-groen
- ergens 7 = rood

8 We werken veel samen met oude vrouwen. Die worden hier gelukkig ...

- alleen gelaten. 8 = rood
- X gerespecteerd. 8 = paars
- geminacht. 8 = donker-groen

9 We doen wat we kunnen. De mensen hebben ... hulp nodig.

- X hoe dan ook 9 = licht-groen
- als dan ook 9 = paars
- tenzij 9 = donker-groen

2

Welk woord is goed? Zet de letter in het vakje achter de zin. Welk woord staat er verticaal?

eigenwijs

- 1 Hannie heeft circa **b** / precies **r** / altijd **e** overal een mening over. **e**
- 2 Zo dacht ze circa **i** / hoe dan ook **l** / kortom **o** een week geleden dat de meester een fout maakte bij het dictee. **i**
- 3 Hannie zei daar iets van tegen haar klasgenoot, tenzij **a** / omdat **k** / terwijl **g** de meester daar niet van gediend was. **g**
- 4 'Niemand doet zijn mond open, terwijl **h** / tenzij **e** / hoe dan ook **t** ik je iets vraag.' zei de meester. **e**
- 5 Hoe dan ook **n** / Ongeveer **o** / Tenzij **r**, Hannie schreef toen maar een brief aan de meester. **n**
- 6 Daarin vroeg Hannie: 'Hoe zit het nou eigenlijk circa **l** / hoe dan ook **k** / precies **w**?' 'Waarom schrijf je 'ingrijpend' met een d? **w**
- 7 Ongeveer **e** / Meteen **l** / Circa **a** na het lezen van de brief legde de meester het uit. **l**
- 8 Circa **k** / Tenzij **d** / Kortom **s**, Hannie had beter eerder kunnen luisteren. **s**

3

Op elke afbeelding zie je een of meerdere kinderrechten. Kies om de beurt een afbeelding en bedenk over welk kinderrecht dit gaat. Wordt een kinderrecht gerespecteerd of juist geminacht? Discussieer erover.

Kies uit deze kinderrechten

- Het recht op:
 - een vrije mening
 - privacy
 - een thuis
 - vrije tijd
 - bescherming tegen discriminatie
 - onderwijs
 - medische zorg

Woordspel

1a Weet jij de goede antwoorden? Volg de pijlen en kleur ze in.

Start

Jeroens blos verspreidt zich als een olievliek over zijn gezicht. Dit betekent ...
 dat Jeroen helemaal rood wordt.
 dat Jeroen zo zwart als olie wordt.

Jeroen wil Pauline...
 overhalen, respecteren.

Wat zie je hier? Pauline...
 houdt een pleidooi, wijst Jeroen af.

Jeroen is heel...
 star, flexibel.

Pauline is...
 flexibel, staat er alleen voor.

Jeroen...
 steekt de loftrumpet over Pauline.

Pauline...
 snerpt, fluistert.

Je weet dat ik huis-arrest heb!
 Pauline bedoelt... dat ze het huis moet schoonmaken, ik mag vanmiddag niet weg!

Zo, ik heb mijn punt gemaakt.
 Pauline heeft... gezegd wat ze wilde, een stip gezet.

Jeroen schrikt...
 matig, heftig.

Jeroen houdt een pleidooi om te gaan zwemmen. Hij vertelt...
 dat het prachtig zwemweer is, dat het te koud is om te zwemmen.

Als je de loftrumpet over iemand steekt...
 vind je hem geweldig, maak je graag muziek met hem.

End

1b Welke letters kwam je tegen? Vul ze in. Wat lees je?

a f g e w e z e n

2

Volg de lijn. Begin bij start. Wat is een constructie? Omcirkel die letter groen. Wat is geen constructie? Omcirkel die letter rood. Vorm met de groene en rode letters een woord. Wat lees je?

start

ende

constructie: s m e e r
 geen constructie: o l i e

3a

Lees de strip over Jan en zijn ouders.

- Kleur degene die een pleidooi houdt blauw.
- Kleur degene die iemand probeert over te halen oranje.
- Kleur degene die iets afwijst paars.
- Kleur wie star is rood.
- Kleur wie flexibel is groen.

Let op: soms moeten er kleuren naast elkaar.

3b

Vergelijk jouw kleuren met die van je buur. Hebben jullie hetzelfde gekleurd?

Dit ga je leren

- Je oefent wat je deze week geleerd hebt:
- de themawoorden
- 1^e, 2^e en 3^e persoon enkelvoud en meervoud
- het onderwerp van een zin

- 1 Kijk goed naar de twee afbeeldingen. Drie verschillen zijn ontdekt. Twee verschillen zijn aan de aandacht ontsnapt. Kun jij ze vinden? Omcirkel ze.

Aan de aandacht ontsnappen.
Als je iets niet hoort of ziet.

- 2 Lees de uitspraken.

Zet een ✓ achter de uitspraken waar jij **welwillend** op zou reageren.

Zet een ✗ achter de uitspraken waar jij **afwijzend** op zou reageren.

- Het zwembad in onze buurt trekt te weinig bezoekers en wordt gesloten.
- In onze speeltuin wordt een nieuw kunstgrasveld aangelegd.
- Vanaf volgend schooljaar moeten alle kinderen iedere dag overblijven.
- Hondenbezitters moeten zelf de poep van hun hond opruimen.
- Alle kinderen moeten vanaf nu drie uur per week gymles volgen, dat is gezond.

- 3 Je vindt een fles met een brief erin. Onderstreep het onderwerp in elke zin.

- Ik heet Frank van Loon.
- Mijn vader reist met mij op een zeilschip naar Zweden.
- Onze boot heet 'De Avonturijn'.
- De reis verloopt voorspoedig.
- Het idee om deze fles te posten, kwam van mijn vader.
- We zijn benieuwd naar de ontvanger van de fles.
- De bemanningsleden hopen op een vermogende prinses.

- b Het einde van de brief is weg. Wat zou er gestaan hebben?

- 4 Kijk nog eens naar de onderwerpen die je bij 3 hebt onderstreept. Kruis bij iedere zin de twee juiste vakken aan.

zin	1e persoon	2e persoon	3e persoon	enkelvoud	meervoud
1	✗			✗	
2			✗	✗	
3			✗	✗	
4			✗	✗	
5			✗	✗	
6	✗				✗
7			✗		✗

- b Stuur flessenpost terug naar Frank.

Wat is jouw reactie op deze les?

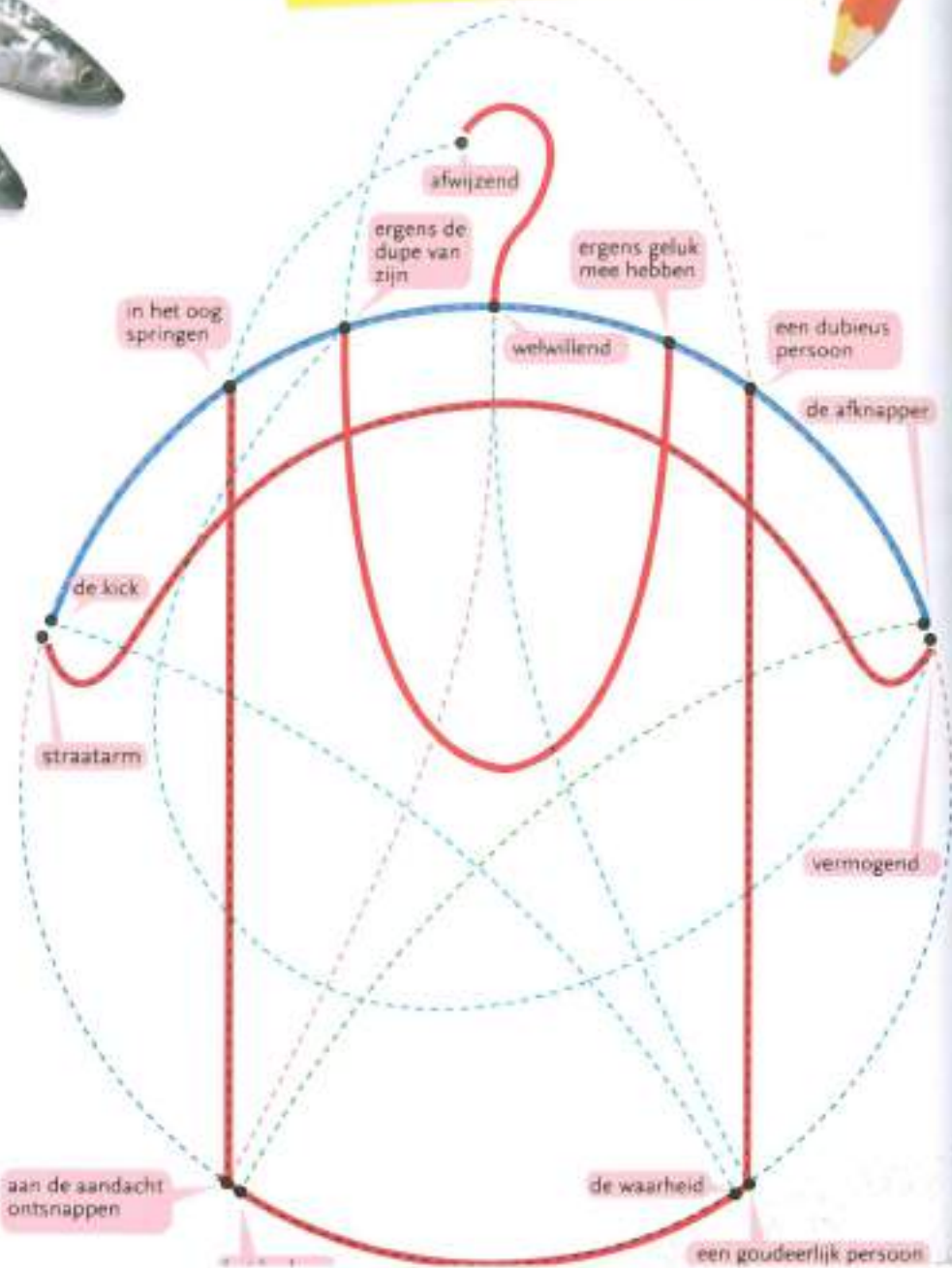
- welwillend
 afwijzend

Leg het uit aan je buur.

Zoek de tegenstellingen. Teken een lijn op de stippellijn die de woorden van de tegenstelling met elkaar verbindt. Wat zie je als je klaar bent?

1

een hemd aan een klerhanger

2

Op welke afbeelding zie je een makreel, een geul en algen? Kleur deze afbeelding.

3

Wanneer reageer je welwillend? Zet daar een w in het rondje. Wanneer reageer je afwijzend? Zet daar een a in het rondje. Kies om de beurt een vakje. Discussieer erover.

Iemand vertelt je een mooi, maar dubieus verhaal.

Een klasgenoot stelt voor om tijdens het schoolreisje aan de aandacht van de juf te ontsnappen en iets leukers te gaan doen.

Een vermogende vriendin vraagt je mee naar een luxe restaurant.

Een straatarme man vraagt je om 50 eurocent.

Een klasgenoot die de dupe is van pesterijen, vraagt of je langskomt.

Een vriend(in) vertelt op de spoorweg te hebben gelopen voor de kick.

Je vriend(in) stelt voor te roken voor de kick.

Een vriend(in) levert een door een oudere zus geschreven werkstuk in en...

Het partijtje loopt uit de hand.

Dit ga je leren

- Je oefent wat je deze week geleerd hebt:
- de themawoorden
- voorzetseluitdrukkingen
- verschil tussen formeel en informeel taalgebruik

Uit de hand lopen.

Het gaat helemaal mis. Je kunt de situatie niet meer controleren.

- 1 Stel: jij bent de vader. Hoe zou jij deze situatie in toom houden? Schrijf het op.

- 2 Bedenk wanneer jij het meest relaxed bent. Schrijf op:

- op welke plaats dat is.
- of je alleen bent, of met anderen.
- wat je dan voelt.

- b Bedenk nu een situatie waarin jij heel opgewonden was. Schrijf op:

- op welke plaats je was.
- met welke personen je was.
- wat er gebeurde.

- 3 Vul aan het begin van elke zin de goede voorzetseluitdrukking in. Kies uit: in plaats van in verband met met behulp van met medewerking van met uitzondering van ten aanzien van

Bedenk zelf wat je op de andere lijntjes invult.

- 1 *Met medewerking van* Zand & co organiseren wij _____
- 2 *In plaats van* _____ één dag, duurt het dit jaar _____
- 3 *Ten aanzien van* _____ de prijs hebben we besloten die op euro vast te stellen.
- 4 *Met uitzondering van* _____ kinderen, die mogen _____
- 5 *In verband met* _____ de plaats hopen wij ook nu weer op _____ weer.
- 6 *Met behulp van* _____ onze vrijwilligers gaan we _____

- 4 a Welke situaties vragen om formeel taalgebruik? Zet er een f achter. En wanneer zou jij informele taal gebruiken? Zet er een i achter.

- 1 Je schrijft een aardig briefje naar je oude buurmeisje. i
- 2 Je vraagt de weg aan iemand die je niet kent. f
- 3 Je vraagt de verkoopster in de winkel hoe duur een broek is. f
- 4 Je belt een vriend om bij hem af te spreken. i
- 5 Je schrijft een e-mail met een klacht. f

- b Bedenk bij elke situatie een zin die je zou kunnen gebruiken.

- 1 *Hor, hoe gaat het met jou?*
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

How vaak gebruik jij formele taal?

- vaak
- soms
- nooit

Woordspel

Bekijk de strip over Jaap, Joep en Joop. Beantwoord de vragen op de volgende bladzijde. Vul steeds de letter in van de afbeelding die bij de vraag hoort. Onder de pijl lees je verticaal wat er gebeurt. Let op: sommige letters moet je vaker gebruiken!

1

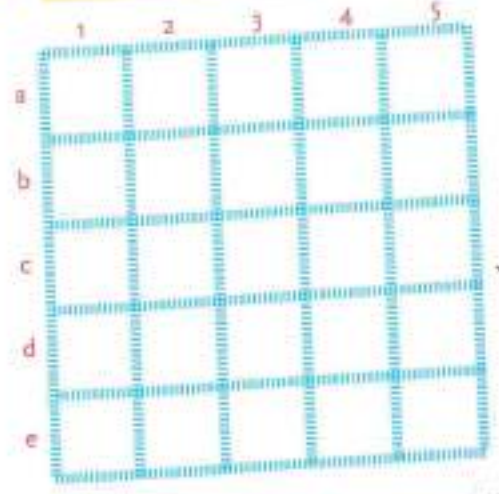
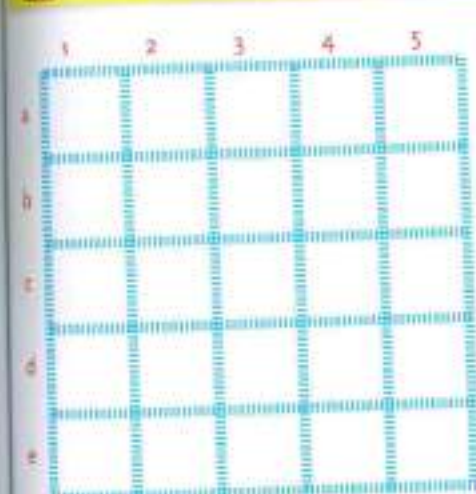
1. Op welke afbeelding is iedereen heel relaxed?
2. Op welke afbeelding loopt het helemaal uit de hand?
3. Op welke afbeelding deint het bootje op en neer?
4. Op welke afbeelding is de vrede weer hersteld?
5. Op welke afbeelding komt er veel overtollig water in de boot?
6. Op welke afbeelding wordt iemand opgewonden van een vis?
7. Op welke afbeelding probeert Joop de anderen in toom te houden?
8. Op welke afbeelding gaat iemand onverbiddelijk overboord om af te koelen?
9. Op welke afbeelding spettert de een de ander nat met de riemen?
10. Op welke afbeelding dreigt de boot te zinken?
11. Op welke afbeelding zie je een kluwen mensen?
12. Op welke afbeelding valt er iemand in het water?
13. Op welke afbeelding krijgt iemand een haal met een roeiblad?

↓

j
o
e
p
o
v
e
r
b
o
o
r
d

2a Leg je werkboek zo dat je buur het niet kan zien. Maak dan in jouw zee twee hokjes naast elkaar zwart: dat is een wrak. Maak drie andere hokjes grijs: daar zwemmen haaien.

2b Zoek het wrak van je buur. Noem om de beurt een hokje, bijvoorbeeld 4e. Is het wrak daar of elders? Wie het eerst het hele wrak van de buur vindt, is de winnaar. Wie het eerst drie haaien van de buur vindt, is af.

werkboek

Woordspel

Er is een gekke wedstrijd ten bate van een goed doel. Waar praat de presentator over? Verbind elke uitspraak met een sterretje. Trek met een liniaal een rechte lijn tussen uitspraak en sterretje. De lijn gaat door een letter. Omcirkel die letter.

1a

5 Bij de balk ondervinden deze deelnemers problemen.

1 De ombouw is prachtig, maar dat gaat ten koste van de snelheid.

8 Je zou het niet denken, maar dit was oorspronkelijk een driewieler.

6 Helaas hebben ze een nat pak gehaald, maar van mij krijgen zij de prijs voor creativiteit.

9 Ai, die verliest een wiel. Voor hem is winnen van de baan.

7 Mensen, wat gaan die ontiegelijk hard

1b

Vul alle letters in, lees je voor welke

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
s n i e r z i e l v e

2 Kijk dat viertal trappen. Die hebben het helemaal onder de knie.

4 De maker kijkt chagrijnig.

3 Dit voertuig mag niet meedoen, want het heeft een motor als hulpmiddel.

10 Kijk het publiek eens opgetogen juichen!

2

Wie van jullie heeft de meeste creativiteit? Maak dit voertuig af. Overleg samen hoe het eruit moet zien om hard te gaan én om op te vallen bij het publiek.

Teken het voertuig daarna vriendschappelijk of zonder bij elkaar te kijken.

Werkboek

Werkboek

Lianne zag ineens een kat aan een parachute uit de lucht vallen.
Ze zei: 'Zo zout heb ik het nog nooit gegeten!'

Dit ga je leren
Je oefent wat je deze week geleerd hebt:

- de themawoorden
- bezittelijke voornaamwoorden
- hoofdzin en bijzin

Zo zout heb ik het nog nooit gegeten.
Zoiets raars heb ik nog nooit meegemaakt.

1 In welke situatie had jij kunnen zeggen: Zo zout heb ik het nog nooit gegeten?

Hier was ik: _____

Dit zag ik: _____

Dit hoorde ik: _____

2 Vul het bezittelijk voornaamwoord in.

Zaterdag is onze opblijfvond. We doen samen een spelletje. En we mogen chips en cola.

Iedere avond leest mijn vader een spannend verhaal voor.

Ik eet altijd met bestek. Maar pizza mag ik met mijn handen eten.

Op onze verjaardag is het dubbel feest.

b Welke uitspraken gelden ook voor jou? Zet daar een kruisje voor.

3 Tijdens Koningsdag zijn er veel gewoontes. Kleur de hoofdzin rood. Onderstreep de persoonsvorm van de hoofdzin.

1
 Veel vaders hijpen z mingsen vroeg de vlag, terwijl hun kinderen toekijken.
 Hoewel ze die vlag vaker hebben gezien, lijkt die op Koningsdag extra leuk door de oranje wimpel. De attractie is een realiteit in veel plaatsen, waar veel mensen bij aanwezig zijn. Zij gaan naar het stadions om de konink toe te zingen op zijn verjaardag, terwijl een muziekkorps het zingen begeleidt. Er veel buizen wordt daarna koffie gedronken met iets lekkers erbij, bijvoorbeeld een oranje tompouce. In Middag gaan veel mensen naar de kledermarkt, want ze vinden het leuk om te kijken of er koopjes voor hen zijn. Als jij ook spullen hebt die je kwijt wilt, kun je die misschien wel verkopen op Koningsdag!

2
 Koningsdag is extra bijzonder voor een bepaalde plaats in ons land, want de koning en zijn gezin komen daar op bezoek! De mensen proberen iets origineels te laten zien van hun woonplaats, hoewel dat niet altijd gemakkelijk is. Omdat de koning niet zo heel lang blijft, is het programma knopel uit. Het is druk in de plaats waar de koning komt, want veel mensen willen hem en zijn gezin graag zien. Terwijl de koning en de koningin langs het publiek lopen, proberen ze zijn aandacht te trekken. Als je geluk hebt, sta je mooran en krijg je misschien zelfs een koninklijke hand!

4 Kruis aan of jij de gebeurtenis uitbundig of ingetogen zou vieren. Bedenk zelf ook nog drie andere gebeurtenissen die je uitbundig viert.

	uitbundig	ingetogen
• De geboorte van een baby.	☐	☐
• Je slaagt voor je verkeersexamen.	☐	☐
• Jouw verjaardag.	☐	☐
• Koningsdag in jouw dorp of stad.	☐	☐
• Het wisselen van je eerste tand.	☐	☐
• Een feest in jouw dorp of stad.	☐	☐
• _____	☒	☐
• _____	☒	☐
• _____	☒	☐

? Vul eerst het goede bezittelijk voornaamwoord in. Kruis daarna aan wat bij jou past.

Dit was _____ beste les ooit.

Deze les is denk ik beter gemaakt door _____ buur.

Woordspel

1a

Vul de goede woorden in de puzzel in.
Tip: een aantal letters is al ingevuld.

- 1 Zich ... betekent dat je je verkleedt om niet herkend te worden.
- 2 Toen mijn broer zijn rijbewijs had gehaald, ging hij helemaal uit zijn ...
- 3 Als je voor de grap doet of je vecht, noem je dat ...
- 4 Opa vertelde wel een uur over de fietstocht. Hij was lang van ...
- 5 Een ander woord voor ieder.
- 6 De ... bij de horens vatten.
- 7 Als je heel arm bent, heb je geen ... te makken.
- 8 Als je iets beloofd hebt, sta je onder ...
- 9 Niet ingetogen.
- 10 De zee is vandaag niet helder. Het water is heel ...
- 11 Iets wat altijd op dezelfde manier gedaan wordt, noem je een ...
- 12 Die flinke kerel is uit de ... gewassen.
- 13 Een feest waar het hele land aan meedoet.
- 14 Als je je niet helemaal op je gemak voelt, zit je niet lekker in je ...
- 15 Niet nep, maar ...
- 16 Zo ... heb ik het nog nooit gegeten, ... heb je, ja kun je krijgen.
- 17 Toms stem hoor je overal bovenuit. Toms stem is ...
- 18 Lief en ... delen.
- 19 Een ander woord voor kalm en rustig.
- 20 Een lied dat vaak gezongen wordt op Koningsdag.

Maak met de letters in de gele vakjes een woord. Je bent

beduusd

2

Welke zinnen horen bij elkaar? Vul de letters in. Als je het goed doet, lees je een woord dat te maken heeft met een volksfeest.

- 1 Hij gaat helemaal uit zijn bol. **k**
- 2 Zo zout heeft hij het nog nooit gegeten. **n** Hij is er beduusd van. **a**
- 3 Hij is er stil van. **n** Zo iets geks heeft hij nog nooit gezien. **i**
- 4 Hij is uit de kluiten gewassen. **s d** Hij is helemaal dol geworden. **o**
- Hij is stevig en groot. **a**

→ **k o n i n g s d a g**

3a

Welke drie woorden horen het meest bij elkaar? Ze staan in een rij: zo →, zo ↓, zo ↘ of zo ↗

ingetogen	de bruidstaart	de traditie		
Koningsdag	de feestdagen	het paasei	onduidelijk	bedekken
kerst	de feestmuts	de vakantie	verhullen	onthullen
			doordringend	aubade
				troebel
				vaag
				wazig

Nog een keer.

3b

Vergelijk je antwoorden met je buur. Hebben jullie hetzelfde rijtje woorden gevonden? Kun je uitleggen waarom de drie woorden bij elkaar horen? Praat erover.

3c

Maak net zo'n puzzel voor je buur. Bedenk drie woorden die met elkaar te maken hebben. Kies minstens één woord uit de themawoorden. Zet de drie woorden in een rij: zo →, zo ↓, zo ↘ of zo ↗. Schrijf in de andere vakjes woorden die niet bij het rijtje horen. Kan je buur het goede rijtje vinden?

les 10

Als je nu niet gaat slapen, komt de Boze Boeman je halen!

Dit ga je leren:
Je oefent wat je deze week geleerd hebt:

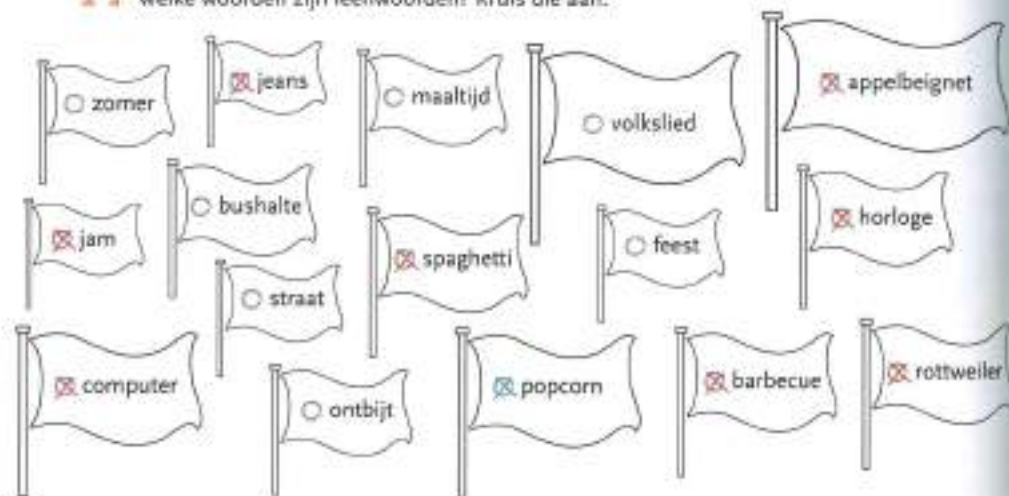
- de themawoorden
- het lijdend voorwerp
- leenwoorden

Iemand iets op de mouw spekken.
Iemand dingen vertellen die niet waar zijn, iemand iets wijsmaken.

De vader van Roan speldt hem wat op de mouw. Hij hoopt dat Roan dan eindelijk gaat slapen.

1 Hebben jouw ouders je wel eens iets op de mouw gespeld? Wat dan?

2 a Welke woorden zijn leenwoorden? Kruis die aan.

b Kies drie leenwoorden uit. Maak daar een kort verhaaltje mee. Gebruik in je verhaal ook nog één leenwoord dat je zelf bedenkt.

3 Onderstreep in elke eerste zin het lijdend voorwerp. Maak de volgende zin af.

- Ik eet 's ochtends graag een eitje. Daarna pak ik _____
- De juf geeft me een complimentje. Ik stuur mijn vriendin meteen _____
- Na school maak ik thuis mijn huiswerk. In mijn schrift schrijf ik _____
- Ik zing in mijn kamer een mooi lied. Maar ik luister ook graag _____
- Ik laat mijn vriendin mijn nieuwe kleren zien. Zij draagt altijd _____
- In de winter gooien we sneeuwballen. Ik maak altijd _____

4 Geef bij elke gewoonte aan wat jouw mening is. Kies uit:
+ : ik keur het goed.
o : ik keur het niet af en ik keur het niet goed.
- : ik keur het af.

	+	o	-
Als je in China een boer laat na het eten, laat je zien dat je het eten lekker vond. Het wordt gezien als een complimentje voor de kok.	☐	☐	☐
In Indonesië moet je geen grapjes maken over iemands achternaam.	☐	☐	☐
In Peru lusten ze graag gebakken cavia.	☐	☐	☐
In Nederland eten ze graag rauwe vis met uitjes.	☐	☐	☐
De vrouwen van de Mursi in Ethiopië vinden het mooi om een schotel in hun lip en oren te dragen.	☐	☐	☐

? Bedenk eerst wat deze leenwoorden betekenen. Kruis dan aan wat bij jou past.

- Deze les was echt cool!
- Ik heb wel een bonbon verdiend.
- In plaats van deze taalles zou ik liever gaan frobelen.

Woordspel

1

Kies het goede antwoord en geef de vakjes de juiste kleur.
Wat zie je als je klaar bent?

k r a b

1 Mama is al acht maanden zwanger. Als alles goed gaat, is ... over één maand.

- de bijdrage kleur alle vakjes met een 1 zwart
- de bevalling kleur alle vakjes met een 1 oranje
- de methode kleur alle vakjes met een 1 blauw

2 Als je zwanger bent, is het ... om veel uit te rusten en gezonde voeding te eten.

- goedkeurend 2 = rood
- afkeurend 2 = oranje
- gebruikelijk 2 = blauw

3 Zolang de zwangerschap normaal verloopt, houdt ... een oogje in het zeil.

- de methode 3 = zwart
- de kraamvrouw 3 = rood
- de verloskundige 3 = oranje

4 Voordien stond de kraamzorg nog in ...

- de kinderschoenen 4 = rood
- de bijdrage 4 = zwart
- de medische hulp 4 = blauw

5 De verloskundige moest vaak voortijdig ... om de bevalling goed te laten verlopen.

- afvallen 5 = oranje
- ingrijpen 5 = blauw
- bijdragen 5 = zwart

6 Gelukkig zijn er tegenwoordig goede ... voor een veilige bevalling.

- methodes 6 = rood
- kraamvrouwen 6 = oranje
- ingrepen 6 = blauw

7 Zodra een baby is geboren, is het gebruikelijk om meteen ... door te knippen.

- de kraamvrouw 7 = blauw
- de navelstreng 7 = zwart
- de bijdrage 7 = rood

8 Als mama over een maand het kindje heeft gebaard, is ze ...

- verloskundige 8 = zwart
- kraamvrouw 8 = oranje
- in de kinderschoenen 8 = rood

9 Ik ben heel erg benieuwd of ik ... hoor of ik een zusje of een broertje krijg!

- voordien 9 = blauw
- gebruikelijk 9 = rood
- tenzij 9 = oranje

2

Bij wie hoort de omschrijving?
Vul de letters in. Dan lees je de naam van de baby.

Zij is de kraamvrouw.
Zij kent de goede methode om de navelstreng door te knippen.
Hij is wat onzeker.
Zij kijkt afkeurend, omdat ze het beter kan.
Zij is een paar minuten oud.

a m b e r

3

Kijk samen naar het plaatje en praat over de stellingen.
Worden jullie het eens?

Als ouders hun baby een zelfverzonnen naam geven (een naam die eerder nog niet bestond) sta ik daar goedkeurend / afkeurend tegenover.

De moeder van de kraamvrouw is er ook bij, dat vind ik gebruikelijk / ongebruikelijk.

De bevalling is thuis. Thuisbevallingen zijn veiliger / onveiliger.

De vader van het kindje mag de navelstreng doorknippen. Die bijdrage lijkt me goed / verkeerd voor de band met de baby.

De navelstreng is afgeklemd, zodat er geen bloed meer door stroomt.

Woordspel

1 Begin bij start en volg de lijn. Geef steeds antwoord op de vraag. Lukt het om bij einde te komen?

werkbboek

einde

Als het eten goed smaakt, is het voedzaam.

5 Als je misselijk bent, heb je veel behoefte aan friet met mayonaise.

Als het water je in de mond loopt, heb je erge dorst.

2 fouten

Als je geen suiker in je koffie wilt, is kerrie een goed alternatief.

1 fout

Als je iets heel snel moet, noem je dat kokhalzen.

Likkebaarden betekent dat je hebt geknoeid bij het drinken.

De marktkoopman zegt dat hij de lekkerste appels van Nederland verkoopt. Hij prijst de appels aan.

Sommige mensen in West-Afrika eten termieten.

start

Gefrituurde sprinkhanen zijn voor mensen in Azië een lekkere snack.

Bouillon kun je van vlees maken, maar ook van broden.

Kies bij deze splitsing het alternatief van rechtdoor.

13 taartjes en 34 vlaaitjes maakt in totaal 47 gebakjes.

3 fouten

Of eten lekker is, is afhankelijk van iemands smaak.

Als je ergens geen behoefte aan hebt, wil je het graag.

Als je ergens van moet kokhalzen, loopt het water je in de mond.

werkbboek

Oscar zet de bloemetjes buiten samen met zijn buurjongen.

Dit ga je leren

- Je oefent wat je deze week geleerd hebt:
- de themawoorden
 - het gezegde en het lijdend voorwerp
 - de bepalingen van tijd en plaats

De bloemetjes buitenzetten.
Feestvieren.

- 1 Stel je voor dat je een droomfeest mag geven. Schrijf een uitnodiging. Beschrijf wat je gaat doen en waar het feest is. Gebruik in de tekst: De bloemetjes buitenzetten.

Beste _____

Kom je op mijn droomfeest?

Groetjes: _____

- 2 a Stel je voor: iemand uit jouw klas mag een dag juf of meester zijn. Er wordt een verkiezing georganiseerd. Vind je het een goed idee om dit democratisch te beslissen? Leg je antwoord uit.

Ja / nee, want _____

- b De verkiezing gaat door! Ook jij hebt inspraak. Vul het stembriefje in.

Wie moet volgens jou een dag meester of juf worden van de klas?

Ik stem op _____

- 3 a Waarom zou jij een goede meester of juf voor een dag zijn? Kruis de zinnen aan die bij jou passen. Schrijf er zelf nog twee zinnen bij.

- 1 Ik laat de pauze een half uur langer duren.
 2 Jullie mogen heel vaak vanja pakken.
 3 Ik kan heel goed verhalen voorlezen.
 4 Ik geef twee uur muziekles.
 5 Ik leg de sommen goed uit.
 6 _____
 7 _____

- b Onderstreep het gezegde in zin 1 tot en met 7. Kleur het lijdend voorwerp groen.

- 4 a Stel: je mag de hele week zelf bedenken wat je na school gaat doen. Schrijf achter iedere dag wat je gaat doen, waar en wanneer. Maak er steeds een hele zin van.

Maandag	Ik ga om 4 uur schaatsen op de ijsskans
Dinsdag	_____
Woensdag	_____
Donderdag	_____
Vrijdag	_____

- b Kleur in jouw zinnen de bepaling van tijd blauw en de bepaling van plaats groen.

We organiseren nog een kleine verkiezing. Stem op de opdracht waar jij het meest van hebt geleerd.

- opdracht 1
 opdracht 2
 opdracht 3
 opdracht 4

Woordspel

1

Zou jij een goede leider zijn? Ontdek het in deze test. Omcirkel jouw antwoord.

Je bent door verkiezingen leider geworden van alle leerlingen van je school. Hoe ga je beslissingen nemen?

- a Ik beslis wat me het best lijkt.
- b Ik overleg met mijn beste vrienden.
- c Ik laat één kind per klas kiezen en beslis met hen samen.
- d Ik geef bij alles alle leerlingen inspraak.

De kinderen van groep 8 luisteren niet naar je. Hoe ga je hun respect afdwingen?

- a Ik koop snoep en deel het uit in groep 8.
- b Ik geef ze nooit meer inspraak.
- c Ik neem kinderen van groep 8 op in de leerlingenraad.
- d Ik vraag bij alles wat zij willen en doe dat dan.

Een aanbieder van schoolreisjes biedt aan dat twee leerlingen één dagje mogen komen om hun vakantieboerderij uit te testen. Wie gaan?

- a Ik zeg de leerlingenraad dat mij gevraagd is te komen en vraag of ze daarmee instemmen.
- b Ik bedenken een tekenwedstrijd met het thema schoolreisje. De winnaars mogen gaan.
- c Ik ga natuurlijk zelf, fijn met mijn beste vriend de hele dag de bloemetjes buitenzetten.
- d Ik hang een briefje op en laat kinderen die willen gaan hun naam opschrijven.

Je hebt bij het schoolplein een bloemenperkje laten aanleggen, want je houdt van bloemen. Maar iedereen rent er steeds doorheen. Wat nu?

- a Jammer van de bloemetjes, maar blijkbaar wil men ze niet.
- b Ik zet er prikkeldraad omheen.
- c Ik ga in alle klassen vragen hoe ze over de bloemen denken en stel mijn beslissing dan bij.
- d Ik laat andere kinderen die van bloemen houden een boos stukje in de schoolkrant schrijven.

De school heeft nieuwe speeltoestellen nodig. Er komen verschillende fabrikanten langs met een voorstel. Eentje biedt je een dagje schoolreis aan als je zijn spullen kiest. Wat doe je?

- a Ik weiger beleefd.
- b Wat een buitenkans! Ik kies zijn speeltoestellen.
- c Ik vraag de leerkracht om raad.
- d Ik vraag een paar vrienden om mee te kiezen, maar doe een goed woordje voor die fabrikant.

De hele school stemt over de inrichting van de hal. Jij wilt graag computers, maar dat voorstel haalt het niet. Dat komt vooral doordat de kleuters liever speelgoedtafels willen. Wat doe je?

- a Ik leg me volledig neer bij de uitslag. Die was toch democratisch?
- b Kleuters horen geen stemrecht te hebben. Ik gooi alle kleuterstemmen eruit.
- c Ik zeg dat er iets mis is gegaan met de uitslag en dat er nogmaals gestemd moet worden. Van tevoren doe ik met alle kleuters computerspelletjes.

Je vrienden klimmen graag op het dak van de school. Jouw mening wordt gevraagd over beveiliging van het dak tegen inbraak. Ben je voor?

- a Ja, dan klimmen ze maar ergens anders.
- b Nee, dat kan ik niet maken ten opzichte van mijn vrienden. Daar beslis ik niet alleen over. Ik laat in alle bovenbouwklassen over de voor- en nadelen praten.
- c Daar weet ik te weinig van. Ik laat het aan de politie over.

Je bent nu een jaar de baas van de school. Je geniet er enorm van. Eigenlijk moeten er elk jaar nieuwe verkiezingen komen. Roep je die verkiezing uit?

- a Natuurlijk, maar ik zorg er wel voor dat de andere kandidaten minder aan het woord komen dan ik.
- b Natuurlijk, ik stel me wel beschikbaar.
- c Natuurlijk, nu is iemand anders aan de beurt.
- d Nee, ik wacht nog een jaartje. Het gaat zo toch goed?

Er moet een nieuwe juf komen in groep 5. Beslis je mee?

- a Natuurlijk, we moeten het wel met elkaar kunnen vinden.
- b Natuurlijk niet, dat is iets voor de leerkrachten.
- c Ik zorg dat groep 5 wel mee mag stemmen.
- d Mijn invloed is beperkt, de stemmen van mij en de leerkrachten tellen even zwaar.

SUPER-IKKE

Wat is de uitslag? Draai gauw om!

Tel op. zoveel a zoveel b zoveel c zoveel d

Vooraf 1
Je laat alle beslissingen aan anderen over. Ben jij wel een leider? Soms moet een leider ook een mening hebben en een beslissing durven nemen.

Vooraf 2
Je geeft de anderen inspraak waar het nodig is. Als dat ten nadele van jezelf is, leg je je daarbij neer. Dit is heel democratisch.

Vooraf 3
Je bent vooral een slim leider. Je doet net of anderen inspraak hebben, maar meestal houd je de touwtels in eigen hand. Je zou wat meer naar de mening van anderen mogen luisteren, dat is wel zo rechtvaardig.

Vooraf 4
Je doet wat jij wilt en luistert niet naar de anderen. Het liefst zou je alles precies zo doen als jij hebt bedacht. Want jij weet bijna altijd wat het best is voor iedereen (of niet?).

Kies om de beurt een vraag. Voorspel wat je buur heeft geantwoord. Is je buur een betere of slechtere leider dan je dacht? Discussieer erover.

woordenschat

Dit ga je leren
 Je oefent wat je deze week geleerd hebt:
 • de themawoorden
 • het verschil tussen zelfstandige werkwoorden en hulpwerkwoorden
 • beeldspraak

Je niet uit het veld laten slaan.
 Je geeft de moed niet op als iemand je tegenspreekt of tegenwerkt.

'Iedereen zegt dat ik later geen piloot kan worden, maar ik laat me niet uit het veld slaan.'

1 a Bedenk iets wat jou niet zo goed lukte of iets wat tegenzat. Dat kan iets simpels zijn, zoals een bladzide met sommen.

- b** Kruis aan.
- Ik heb me toen uit het veld laten slaan.
 - Ik heb volgehouden.

2 Denk aan een persoon die jij niet durft aan te spreken. Bijvoorbeeld een grote jongen in de straat.

Schrijf zijn of haar naam op.

Stel je nu die persoon voor met een raar hoofddeksel, bijvoorbeeld een tulband of een sombrero.

Teken het hoofd van de persoon hiernaast. Durf je hem of haar nu wel aan te spreken?

- ja
- nee

3 a Lees de situaties waarin je verlegen kunt worden. Onderstreep het gezegde en kleur het hulpwerkwoord blauw. Let op: in sommige zinnen staat geen hulpwerkwoord!

- 1 Ik ben op een feestje geweest met heel veel onbekende mensen.
- 2 Ik wist geen antwoord op de vraag van de meester.
- 3 Ik was gelukkig niet uitgelachen tijdens mijn spreekbeurt over zeeleeuwen.
- 4 We zijn op bezoek geweest bij de nieuwe burea.
- 5 Ik heb mijn zelfverzonnen muziekstukje opgevoerd voor de hele klas.
- 6 Ik verdwaalde op weg naar huis.

b Beschrijf een situatie waar jij verlegen van werd.

4 a Bedenk zelf een beeldspraak. Tip: kies een dier.

- 1 Mijn fiets is zo snel als _____
- 2 De juf is zo slim als _____
- 3 De bal stuitert maar op en neer, het lijkt wel een _____
- 4 Mijn vader maakt altijd grappen, hij is net een _____
- 5 Mijn broertje treuzelt altijd, hij is zo sloom als _____
- 6 Mijn opa is kampioen sjoelen, hij is zo trots als _____

b Maak zelf een zin met een beeldspraak.

Ik ben zo _____ als _____

? Kies een opdracht uit. Schrijf op wat je in die opdracht hebt geleerd. Gebruik in je zin een hulpwerkwoord.

Woordspel

Dit heb je nodig:

- ☆ Iedere speler tekent klein drie hoofddeksels op een apart blaadje: een keppeltje, een tulband en een sombrero. Knip ze uit.
- ☆ Een dobbelsteen.

- 1 Zet allebei één van je drie hoofddeksels op start.
- 2 De eerste speler gooit met de dobbelsteen.
- 3 Loop het aantal gegooide ogen met een van je hoofddeksels. Zodra je eerste hoofddeksel van het startvak is, mag je daar ook de tweede neerzetten.
- 4 Doe de opdracht die in het vak staat waar je op komt.
- 5 Kom je op een vakje waar een hoofddeksel van je tegenstander staat, dan moet die weer terug naar start. Dit geldt niet voor de groene vakjes.
- 6 De winnaar is de speler die het eerst op alle groene vakjes het juiste hoofddeksel heeft staan.

start

Jammer, sla een beurt over.

Noem een hoofddeksel dat niet van stof gemaakt is.

Noem een persoon die wel eens een hoofddeksel draagt.

Laat je niet uit het veld slaan! Hier ben je veilig en mag je niet weggestuurd worden.

Sta je op dit vakje met je tulband? **Terug naar start.**

Twee kinderen uit je klas hebben ruzie, omdat de een de pet van de ander heeft afgepakt. Noem een manier om de ruzie te sussen.

Noem een hoofddeksel waar de letter **e** in voorkomt.

Sta je hier met je tulband of sombrero? **Cool nog een keer.**

Cool met de dobbelsteen, is het even? **Cool nog een keer.** Sla dan een beurt over.

Sta je hier met je keppeltje of sombrero? **Cool nog een keer.**

Noem een willekeurig iemand die voor het werk een

Oeps, je pet is versleten! **Naar de hoedenwinkel!**

Hier moet je sombrero staan.

Woordspel

Volg de route.
Begin bij de gele pijl en geef antwoord op de vragen.
Omcirkel de letter bij het goede antwoord.

1a

- 6 Je vliegt van het paard en hoort iemand zingen. Het is een ...
- a zangeres.
 - b minister.
 - c minstreel.

- 7 Hij geeft je zijn luit en suggereert dat jij het lied afmaakt. Dat wil zeggen ...
- a dat hij het je opdraagt.
 - b dat hij het je vraagt.
 - c dat hij het je voorstelt.

- 8 Je klimt erop, het paard begint meteen te bokken. Het lijkt wel ...
- a een race.
 - b een rodeo.
 - c dressuur.

- 9 Je wilt niet en rent weg in een willekeurige richting. Het maakt je niet uit waarheen je hebt een doel voor ogen. Je rent in een nette lijn.
- a Het maakt je niet uit waarheen je hebt een doel voor ogen.
 - b Je hebt een doel voor ogen.
 - c Je rent in een nette lijn.

- 10 Je ziet wuivend gras zover je kunt kijken. Door het gras nadert een ...
- a mustang.
 - b ezel.
 - c knol.

- 11 Steeds ben je ergens anders. Dit gebeurde ...
- a als bij voorkeur.
 - b als bij bewustzijn.
 - c om de haverklap.

- 12 Je leert de topografie van Noord-Amerika. Je ogen blijven hangen aan de grote groene vlaktes. Dat zijn de ...
- a toendra's.
 - b prairies.
 - c moerassen.

via rijkstip

- 13 Je probeert je ogen open te houden. Je moet topo leren. Dat is je ...
- a recht.
 - b buitenkans.
 - c nlicht.

14 Mensen worden jullie omgeven door indianen op ...

- a staven.
- b mustangs.
- c ezels.

- 15 Ze trekt je mee. Eindeloos door het hoge gras. Dit is een ...
- a droom.
 - b nachtmerrie.
 - c plicht.

16 Iemand hoor je belletjes. Tegelijk trekt een lesko zich strak om je heen. Je bent gevangen door een ...

- a cowboy.
- b ridder.
- c nar.

- 17 'Laat me los,' roep je. 'Jij hoort ...'
- a grappen te maken.
 - b paarden te vangen.
 - c schilden te dragen.

- 18 Verderop zie je een groep mensen, ze lachen om je. Jij bent als het ware ...
- a de held.
 - b de slechte.
 - c de paljas.

19 Je wordt wakker boven de atlas. Oef, dat was op het nippertje. Je ...

- a kroop door het oog van de naald.
- b vloog door het oog van de storm.
- c had oog voor detail.

- 20 Door het touw glijd je als vanzelf naar haar toe. 'Jij bent mijn nieuwe page,' kirt ze. Ze wil dat je haar ...
- a bedient.
 - b volgt.
 - c bespiedt.

- 21 Die vrouw kijkt alleen naar jou, ze ...
- a haalt haar neus voor je op.
 - b heeft oog voor je problemen.
 - c heeft oor voor je problemen.

Vul hier de letters achter elkaar in.
Waar ben je geweest?
Let op: als het antwoord een streepje is, vul je niks in. **i n d r o m e n l a n d**

Maak een gedicht over jullie avontuur. Gebruik de themawoorden. Schrijf allebei de eerste zin van je gedicht op een blaadje en wissel je blaadje met je buur. Schrijf allebei een rijmzin op en wissel weer met je buur. Maak zo samen twee gedichten van minimaal zes regels.

werkboek

werkboek

1 Onderstreep de woordsoort die tussen haakjes staat.

- Mijn broer roeit de boot door het water. (zn)
- Ik hang over de rand. (vz)
- De warme zon maakt me slaperig. (bn)
- De dikke rand wordt langzaam slap. (ww)
- Maar ik dut in de boot. (vz)
- De lucht verdwijnt uit de plastic boot. (zn)

Dit ga je leren
Je herhaalt de woordsoorten die je hebt gehad.

Dit moet je weten
Dit zijn de afkortingen voor de woordsoorten:
werkwoord = ww
lidwoord = lw
bijvoeglijk naamwoord = bn
zelfstandig naamwoord = zn
voorzetsel = vz

De oom werkt in een arm land.

- ww: werkt
- lw: de, een
- bn: arm
- zn: oom, land
- vz: in

2 Schrijf de woordsoorten uit elke zin in de goede rij.

- Mijn broer steekt de roeispanten in het water.
- Met lange slagen roeit hij naar de oever.
- Mijn gezicht zakt al in het water.
- De leuke boot raakt bijna de kant.
- De volgende keer nemen we een houten boot.
- We lopen naar hun grote huis.

	werkwoord	zelfstandig naamwoord	bijvoeglijk naamwoord	lidwoord	voorzetsel
1	steekt	broer, roeispanten, water	-	de, het	om
2	roeit	slagen, oever	lange	de	Met, naar
3	zakt	gezicht, water	-	het	in
4	raakt	boot, kant	leuke	De, de	-
5	nemen	keer, boot	volgende, houten	De, een	-
6	lopen	huis	grote	-	naar

1 Onderstreep de persoonsvorm.

- Bianca woont naast me.
- Ik zit op een andere school dan zij.
- Elke ochtend komt een busje haar ophalen.
- Bianca gaat naar een school voor blinden.
- Ze leert vaak dezelfde dingen als ik.
- Maar haar boeken leest ze in braille, geweldig knap!

Dit ga je leren
Je oefent met het gebruiken van de goede persoonsvorm.

Dit moet je weten
• De persoonsvorm is een vorm van het werkwoord.
• Aan de persoonsvorm kun je zien in welke tijd de zin staat en of het onderwerp enkelvoud of meervoud is.

Gisteren luisterde ik naar het verhaal van de meester.
Vandaag besluiten we om actie te voeren.

2 Onderstreep de juiste persoonsvorm.

- Ik speel/speelt/speelde tegenwoordig vaak bij Bianca thuis.
- We gaan/gingen/ga dan zeker weer stoeien.
- Ze vinden/vond/vindt het altijd leuk om te stoeien.
- Soms las/lezen/leest ze me voor uit een brailleboek.
- Gisteren vraag/vraagt/vroeg ik: 'Mogen/Mag/Mocht ik ook eens voelen?'
- Ik ging/ga/gaan met mijn vinger over de bobbeljes.
- Toen begriep/begreep/begrepen ik pas echt hoe moeilijk dat is.

3 Onderstreep de juiste persoonsvorm.
Let op: het verhaal staat in de verleden tijd.

- Ik vindt/vinden/vond het zo knap dat Bianca nooit ergens op botste.
- 'Wil je ook eens oefenen?' vragen/vraag/vroeg ze.
- Ze bond/bindt/bonden een theedoek voor mijn ogen.
- Toen liep/lopen/liepen we achter elkaar door de kamer.
- Beng! Bijna vallen/val/viel ik over de tafel.
- Gelukkig grijpt/greep/gripen Bianca me op tijd bij mijn arm.

1 Onderstreep de persoonsvorm.

- Jaylen kan nog niet zwemmen.
- Hij heeft wel schoolzwemmen gehad.
- Maar toen is hij in het diepe geduwd.
- Daarna was hij erg bang te verdrinken.
- Elke zwemles kreeg hij de bibbers.
- Ten slotte heeft zijn moeder hem thuisgehouden.

2 Kleur het werkwoordelijk gezegde. Onderstreep de persoonsvorm.

- Jaylen is met zijn ouders en grote zus naar Turkije gegaan.
- Jaylen mag met zijn zus meegaan naar het zwembad.
- Op de foto heeft hij het zwembad al gezien.
- Hij kan het water van het grote zwembad al voelen.
- Zijn zus wil hem wel leren zwemmen.
- Zal hij haar dan maar vertrouwen?

3 Kleur het werkwoordelijk gezegde. Onderstreep de persoonsvorm.

- Zus: 1 Ik hou je zwemmen, Jaylen.
2 Ik kan je vasthouden.
3 Het water zal je optillen.

- Jaylen: 4 Ik moet het gewoon proberen.
5 Straks kan ik in de golven dunken.
6 Ik mag dan zonder bandjes in het diepe

Dit ga je leren

Je leert wat het **werkwoordelijk gezegde** is.
Je leert het werkwoordelijk gezegde te vinden in een zin.

Dit moet je weten

- Alle werkwoorden die in een zin **staan**, vormen samen het **werkwoordelijk gezegde**.
- Een van de werkwoorden is de **persoonsvorm**.
- Het werkwoordelijk gezegde zegt **wat er in een zin is gedaan of wordt gedaan**.

Ik **heb** gisteren een mooi boek over kinderrechten **gelezen**.

We **moeten** kinderen **beschermen** tegen discriminatie.

1 Staat de zin in de directe rede (D) of de indirecte rede (I)? Schrijf erachter D of I.

- Annejet zegt dat ze eraan komen. I
- Robert zingt: 'Dag Annejet.' D
- Floris rijmt: 'Waar is je pet?' D
- Robert vult aan dat die best wel vet is. I
- Annejet schreeuwt: 'Vlieg toch op.' D
- Floris reageert: 'Wat een rare mop.' D

Dit ga je leren

Je leert wat **directe rede** en wat **indirecte rede** is.
Je leert hoe je **leestekens** moet zetten in de directe rede.

Dit moet je weten

Bij de directe en de indirecte rede geef je allebei aan wat iemand heeft gezegd.

- Bij de **directe rede** herhaal je letterlijk wat iemand heeft gezegd. Je gebruikt een **dubbele punt** en **aanhalingstekens**. De letterlijke tekst begint met een **hoofdletter**.

Ze zei: 'Ik wil je nooit meer zien.'

- Bij de **indirecte rede** herhaal je niet letterlijk wat iemand heeft gezegd.

Ze zei dat ze me nooit meer wil zien.

2 Zet eerst een rondje om de nummers van de zinnen in de indirecte rede. Zet daarna bij de zinnen in de directe rede de leestekens op de goede plaats. Kleur tot slot de letters die een hoofdletter moeten worden.

- Annejet snikt: 'Ik kan er niet meer tegen.'
- Haar vriendin zegt dat ze zich er niets van aan moet trekken.
- Ze legt uit: 'We vinden het leuk als je boos wordt.'
- Annejet zegt dat ze een plan heeft.
- Ze vertelt: 'Ik verander gewoon mijn naam.'
- Ze vraagt wat er op An rijmt.

3 Schrijf de zinnen op in de directe rede. Let op de leestekens.

- In de klas vertelt Annejet dat ze voortaan An heet.

Annejet vertelt: 'Ik heet voortaan An.'

- Robbert fluistert dat An rijmt op spek in de pan.

Robbert fluistert: 'An rijmt op spek in de pan.'

- Annejet zegt dat pesten niet meer kan.

Annejet zegt: 'Pesten kan niet meer.'

- Ze vult aan dat niemand daar beter van wordt.

Ze vult aan: 'Niemand wordt daar beter van.'

1 Staat de zin in de 1^e, 2^e of 3^e persoon? Schrijf het op.

- Komen jullie wat drinken?
2^e persoon
- We maken eerst onze tekening af.
1^e persoon
- Ik heb een krijger gemaakt.
1^e persoon
- Die tekening lijkt wel echt!
3^e persoon
- Jij hebt een mooi zwaard getekend.
2^e persoon
- Ik heb nu wel dorst gekregen.
1^e persoon

Dit ga je leren

Je leert wat de 1^e, 2^e en 3^e persoon enkelvoud en meervoud is.

Dit moet je weten

	enkelvoud	meervoud
1 ^e persoon	ik	wij/we
2 ^e persoon	jij/je, u	jullie
3 ^e persoon	hij, zij, het het kind de boot een makreel	zij/ze de kinderen de bomen de makrelen

2 Omcirkel het onderwerp. Kruis in het schema aan welke persoon het is.

	1 ^e	2 ^e	3 ^e persoon	enkelvoud	meervoud
1 Vannacht schrok <u>ik</u> wakker.	☒	☐	☐	☒	☐
2 <u>Iemand</u> stond naast mijn bed.	☐	☐	☒	☒	☐
3 <u>De krijger</u> zwaaide met een zwaard.	☐	☐	☒	☒	☐
4 <u>We</u> moesten hard vechten.	☒	☐	☐	☒	☒
5 <u>Ik</u> werd helemaal bezweet wakker.	☒	☐	☐	☒	☐
6 <u>Jij</u> hebt die krijgers te echt gemaakt!	☐	☒	☐	☒	☐

3 Onderstreep de persoonsvorm. Kruis in het schema aan welke persoon het is. Let op: kijk ook naar het onderwerp.

	1 ^e	2 ^e	3 ^e persoon	enkelvoud	meervoud
1 Jij <u>hebt</u> raar gedroomd.	☐	☒	☐	☒	☐
2 Jullie <u>hebben</u> zitten tekenen.	☐	☒	☐	☐	☒
3 De krijgers <u>lijken</u> wel echt!	☐	☐	☒	☐	☐
4 Zulke dingen <u>bestaan</u> toch niet?	☐	☐	☒	☐	☐
5 Jullie <u>hebben</u> een erg levendige fantasie.	☐	☒	☐	☐	☒
6 Dat <u>vindt</u> papa ook.	☐	☐	☒	☒	☐

Dit ga je leren

Je leert dat het onderwerp van een zin uit meer woorden kan bestaan.

Dit moet je weten

Het onderwerp van een zin kan een woord of een woordgroep zijn.

Een pagiertje zit in een fles.

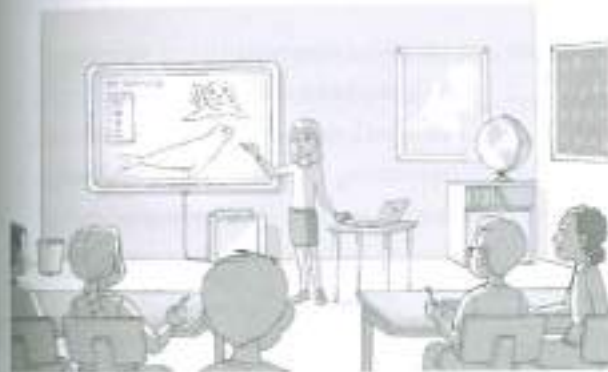
In de fles zit een brief in indianentaal. In de brief staan de laatste woorden van een indianenprinses.

1 Omcirkel het onderwerp.

- Zij willen een konijn.
- Grace en haar broertje Noah willen een konijn.
- Het konijn komt uit de dierenwinkel.
- Het wit met zwarte konijnje komt uit de dierenwinkel.
- Een hok kopen we ook.
- Een groot konijnenhok kopen we ook nog.

2 Omcirkel het onderwerp.

- Gisteren had dat meisje de beste presentatie.
- Maar vandaag vinden we haar minder.
- Misschien is haar stent vandaag niet 100 procent.
- Gisteren had het knapste meisje van de klas de beste presentatie.
- Vandaag zijn Erik en ik niet zo enthousiast.
- Cara's hoge tonen kwamen er niet zo lekker uit.

3 Omcirkel het onderwerp.

- In de etalage staat een kastje te koop.
- Al twee dagen staan Swaan en haar moeder ernaar te kijken.
- De dure antiekwinkel schrikt hen af.
- Binnen staat een oude grijze heer naar hen te kijken.
- Alle glimmende en glanzende spullen lijken duur.
- Maar dat kastje met laatste past precies in Swaans kamer.

1 Onderstreep de voorzetseluitdrukking.

- 1 Mijn buurman doet een oproep ten behoeve van zijn dochter.
- 2 Als gevolg van een ongeluk heeft ze haar been gebroken.
- 3 Met medewerking van een arts krijgt ze gips om haar been.
- 4 Ze probeert een stukje te lopen met behulp van haar krukken.
- 5 Dit lukt haar niet goed, in tegenstelling tot wat de dokter had verwacht.
- 6 In plaats van krukken mag ze daarom gebruikmaken van een rolstoel.

Dit ga je leren

Je leert uitdrukkingen die beginnen en/of eindigen met een voorzetsel. Je leert enkele uitdrukkingen gebruiken in een zin.

Dit moet je weten

Er zijn uitdrukkingen die bestaan uit drie of vier woorden. Ze beginnen en/of eindigen met een voorzetsel. Zo'n uitdrukking heet een voorzetseluitdrukking.

- Als gevolg van een storing hadden we een tijd geen stroom. (a.g.v.)
- In plaats van lampen gebruikten we kaarsen. (i.p.v.)
- We staken de kaarsen aan met behulp van een aansteker. (m.b.v.)
- Door middel van persoonlijke verhalen maakten we het gezellig. (d.m.v.)
- Ten behoeve van de verstaanbaarheid zaten we dicht bij elkaar. (t.b.v.)

2 Vul de juiste voorzetsels in.

Let op: sommige voorzetsels mag je vaker gebruiken!

Kies uit: aan van in tot naar ten

- 1 Naar aanleiding van de oproep komt Jacob bij mijn buurman.
- 2 Ten behoeve van zijn opdracht luistert hij eerst goed.
- 3 Aan de hand van buurmans uitleg leert hij hoe de rolstoel werkt.
- 4 Jacob gaat graag op pad, in tegenstelling tot mijn buurmeisje.
- 5 Daarom zegt hij niets, in plaats van zijn plan te vertellen.

3 Vul de juiste voorzetsels in.

Kies uit: van met door na in

- 1 Met behulp van een taxi komen ze in het park.
- 2 In plaats van blijdschap, straalt mijn buurmeisje verveling uit.
- 3 Door middel van grappige verhalen vrolijk hij haar op.
- 4 Als gevolg van het mooie weer wordt ze steeds blijer.
- 5 En na verloop van tijd vindt ze het een geslaagd uitje!

Dit ga je leren

Je leert het verschil tussen formeel en informeel taalgebruik.

Dit moet je weten

- Formele taal is taal zoals het hoort volgens de regels. Je gebruikt deze taal als je heel beleefd wilt zijn.

Wanneer zou het u schikken om een afspraak te maken?

- Informele taal is de taal die je dagelijks gebruikt. Je gebruikt deze taal als je met vrienden en bekenden praat.

Kom een keertje langs, man!

1 De dokter spreekt informeel tegen de patiënt. De verpleger praat juist formeel. Zet de juiste letter (A of B) achter de zin.

- 1 Hoe voel je je nou? A
- 2 Nog veel pijn? A
- 3 Hoe is het met u gesteld? B
- 4 Kan ik misschien nog iets voor u betekenen? B
- 5 Snel beter worden, hoor. A
- 6 Dan wens ik u een spoedig herstel. B

2 Is de zin formeel of informeel? Zet een kruisje. Onderstreep daarna de woorden waaraan je dat kunt zien.

- 1 Goedenavond, met wie spreek ik? U spreekt met Henk Brekveld. formeel informeel
- 2 Pardon, ik kan u niet goed verstaan. formeel informeel
- 3 Hallo, harder praten. formeel informeel
- 4 Ik hang op hoor. formeel informeel
- 5 Oh neemt u mij niet kwalijk, er was een storing op de lijn. formeel informeel
- 6 ja inderdaad, nu komt u uitstekend door. formeel informeel

3 Kijk naar de zinnen van opdracht 2. Vul het schema verder in.

formeel	informeel
goedenavond	<u>hallo</u>
u	<u>jij</u>
<u>spreken</u>	praten
<u>neemt u mij niet kwalijk</u>	sorry
uitstekend	<u>heel goed</u>

1 Onderstreep het bezittelijk voornaamwoord.

- 1 Ties: Dat is mijn fiets.
- 2 Inger: Nee, jouw fiets heeft roest.
- 3 Juf: Lijken jullie fietsen zo op elkaar?
- 4 Ties: Nee, haar fiets heeft brede banden.
- 5 Inger: Ik zie zijn fiets al staan. Daar staat hij.
- 6 Juf: Dan kan ons tochtje beginnen hé?

2 Vul het juiste bezittelijk voornaamwoord in.

- 1 Titia heeft een hemelbed.
Dat is haar bed.
- 2 Judith heeft een hoogslaper.
Dat is haar bed.
- 3 Titia en Judith delen een grote kamer. Dat is hun kamer.
- 4 Titia zegt: 'Ik trek hier een streep. Dit is mijn/jouw helft van de kamer.'
- 5 Judith: 'Wat doet jouw troep op mijn deel van de kamer? Ruim eens op!'

3 Wat past op de lege plek? Schrijf het op.

Kies uit: ons onze

- 1 Hier zie je onze tent.
- 2 Vlak erachter begon ons bos.
- 3 Daar hadden we het avontuur van ons leven.
- 4 Er kronkelde een slang om onze benen.
- 5 Ze hoorden ons gegil tot in het dorp.

Dit ga je leren

Je leert wat bezittelijke voornaamwoorden zijn en hoe je ze gebruikt in een zin.

Dit moet je weten

Een bezittelijk voornaamwoord geeft aan van wie iets is of bij wie iemand hoort.

	enkelvoud	meervoud
1 ^o persoon	mijn	ons
2 ^o persoon	je/jouw/uw	jullie/uw
3 ^o persoon	zijn/haar	hun

Dit is mijn/ons huis. → 1° persoon

Dat is je/jouw/jullie/uw hond. → 2° persoon

Hugo is zijn/haar/hun vriend. → 3° persoon

1 Onderstreep de persoonsvorm. Er staan er twee in elke zin.

- 1 We gaan naar de schooltuin waarin jullie groentes verbouwen.
- 2 Iedereen moet altijd mee, tenzij je ziek bent.
- 3 Tuinieren hoort erbij, omdat je ervan leert.
- 4 Je draagt oude kleren, want je wordt vies.
- 5 We gaan op pad zodra iedereen zijn jas aanheeft.

2 Kleur de hoofdzin.

- 1 Merel schoffelt haarperk, zodat de grond los wordt.
- 2 Als ze een regenworm ziet, slaakt ze een gil.
- 3 Spijker stapt naar haar toe, want hij wil de pier wel weghalen.
- 4 Omdat ze dat zelf niet durft, knikt Merel dankbaar.
- 5 Even later rent ze voor haar leven als Spijker met de pier achter haar aan zit.

3 Zet een streep tussen de hoofdzin en de bijzin. Onderstreep daarna in beide zinnen de persoonsvorm. Omcirkel het onderwerp in beide zinnen.

- 1 Je moet groentes eten/ zodat je gezond blijft.
- 2 Het boeit me niet/ of je de broccoli niet lust.
- 3 Vind je groentes niet lekker/ omdat ze in de grond groeien?
- 4 Aardappels groeien ook onder de grond/ en je houdt wel van patat.
- 5 Je mag alles door elkaar prakken/ zodat je de broccoli niet meer proeft.
- 6 Ik pak de ketchup voor je/ als je het bord maar leegzet.

1 Onderstreep het lijdend voorwerp. Je vindt het door antwoord te geven op de vraag.

- 1 Meggi pakt haar rugzak.
Wat pakt Meggi?
- 2 Ze propt er kleren en spullen in.
Wat propt ze erin?
- 3 Haar portemonnee steekt ze in haar zak.
Wat steekt ze in haar zak?
- 4 Ze heeft een briefje geschreven.
Wat heeft ze geschreven?
- 5 Haar ouders zullen het briefje wel vinden.
Wat zullen haar ouders vinden?
- 6 Meggi doet zachtjes de deur dicht.
Wat doet Meggi zachtjes dicht?

Dit ga je leren

Je leert hoe je het lijdend voorwerp in een zin bekerkt.

Dit moet je weten

- Het lijdend voorwerp is het wat-deel in de zin.
- Het lijdend voorwerp doet zelf niets, maar ondergaat wat het onderwerp en gezegde samen doen.
- Je vindt het lijdend voorwerp door te vragen: wat (of wie) + gezegde + onderwerp?

Jan speelt gitaar.

Wat + gezegde + onderwerp?

Wat speelt Jan? → gitaar

2 Onderstreep het lijdend voorwerp. Stel de vraag: wat (of wie) + gezegde + onderwerp?

- 1 Meggi pakt haar tas.
- 2 Ze zoekt haar mobiel.
- 3 Meggi heeft een doel.
- 4 Haar vriendin vertelde haar slecht nieuws.
- 5 Meggi beloofde hulp aan haar vriendin.

3 a Schrijf de juiste vraag op om het lijdend voorwerp te vinden.

- 1 Meggi moet een verre reis maken.

Wat moet Meggi maken?

- 2 Pas in de middag ziet ze haar vriendin.

Wie ziet ze?

- 3 Haar vriendin bezit een grotere rugzak.

Wat bezit haar vriendin?

- 4 Op het station nemen ze de trein.

Wat nemen ze?

- 5 Samen kunnen ze de wereld wel aan.

Wat kunnen ze aan?

b Onderstreep in elke zin van opdracht 3a het lijdend voorwerp.

1 Onderstreep de Engelse leenwoorden.

- 1 'Cool,' zegt mijn nicht.
- 2 'Het is uitverkoop, ga je mee shoppen'?
- 3 Mijn nicht houdt van vintage.
- 4 Ik koop een nieuw jack.
- 5 Daarna gaan we naar een snackbar.
- 6 We nemen elk een milkshake.

Dit ga je leren

Je leert leenwoorden herkennen in een zin.

Dit moet je weten

- Een leenwoord is een woord dat we uit een andere taal hebben overgenomen.
- Je schrijft het vaak op een andere manier dan je het uitspreekt.

computer, feedback → uit het Engels
bagage, maillot → uit het Frans

2 Onderstreep het leenwoord. Schrijf erachter of het woord uit het Engels of uit het Frans komt.

- 1 Mijn nicht heeft een au-pair.

Frans

- 2 In het weekend is die vrij.

Engels

- 3 Mijn oom heeft een auto met chauffeur.

Frans

- 4 Die draagt een cap met een embleem.

Engels

- 5 Mijn tante is een echte lady.

Engels

- 6 Vroeger had ze een gouvernante.

Frans

3 Onderstreep het leenwoord. Trek een lijn naar de taal waaruit dit woord geleend is. Let op: in zin 3 staan twee leenwoorden.

- 1 Mijn oom en tante zitten in een tearoom.

Frans

- 2 Hij bestelt een cappuccino, zij een thee.

Duits

- 3 Zij neemt er een petitfour bij, hij een toastje met zalm.

Italiaans

- 4 Hij leest de krant, zij maakt een sudoku.

Engels

- 5 Die lukt niet, er staat überhaupt geen jin.

Japans

- 1 Onderstreep het lijdend voorwerp. Je vindt het door antwoord te geven op de vraag.

- 1 Faruk heeft een hobby.
Wat heeft Faruk?
- 2 Hij verzint graag avonturen.
Wat verzint hij?
- 3 Hij wil zijn verhalen ook beleven.
Wat wil hij beleven?
- 4 Dus speelt hij achtervolgingen na.
Wat speelt hij na?
- 5 Hij vindt een schat.
Wat vindt hij?
- 6 Die schat verstopt hij in de tuin.
Wat verstopt hij?

Dit ga je leren

Je leert hoe je het gezegde en het lijdend voorwerp in een zin herkent.

Dit moet je weten

- Je vindt het gezegde door alle werkwoorden van de zin bij elkaar te zetten.
- Je vindt het lijdend voorwerp door te vragen: wat (of wie) + het gezegde + het onderwerp?
- Het lijdend voorwerp doet zelf niets, maar ondergaat wat het oonderwerp en het gezegde samen doen.

Jacco heeft een vlinder gevangen.
Wat heeft Jacco gevangen? → een vlinder

- 2 • Schrijf eerst de vraag op waarmee je het lijdend voorwerp vindt.
• Omcirkel daarna het gezegde.
• Onderstreep tot slot het lijdend voorwerp.

- 1 Faruk achtervolgt zijn broer.
Wie achtervolgt Faruk?
- 2 Zijn broer bezorgt een pizza.
Wat bezorgt zijn broer?
- 3 Faruk verzint een geheime boodschap.
Wat verzint Faruk?
- 4 Zijn broer merkt niets.
Wat merkt zijn broer?
- 5 Maar Faruk heeft een spannende middag.
Wat heeft Faruk?

- 3 Omcirkel het gezegde. Onderstreep het lijdend voorwerp.

- 1 Faruk start zijn computer.
- 2 Hij vindt zijn verhaal.
- 3 Eerst leest hij de eerste zinnen.
- 4 Dan typt hij nieuwe zinnen.
- 5 Het verhaal heeft vijf hoofdstukken.

Dit ga je leren

Je leert wat bepalingen zijn.

Dit moet je weten

Waar-delen en wanneer-delen zijn bepalingen.

- Een waar-deel is een bepaling van plaats.
Meester Bols geeft les.
Waar geeft meester Bols les? → Meester Bols geeft les op het schoolplein.
- Een wanneer-deel is een bepaling van tijd.
Meester Bols geeft les.
Wanneer geeft meester Bols les? → Meester Bols geeft les na schooltijd.

- 1 a Geef antwoord op de vraag. Schrijf het op.

- 1 Lori is zes dagen per week een sloddervos.
Wanneer is Lori een sloddervos?
zes dagen per week
- 2 In haar kamer slingert alles door elkaar.
Waar slingert alles door elkaar?
in haar kamer
- 3 Haar schoolspullen gooit ze op haar bed.
Waar gooit ze haar schoolspullen?
op haar bed

- b Maak nu zelf de vraag af.

1 Maar op zaterdag ruimt Lori alles op.
Wanneer ruimt Lori op?	Antwoord:
<u>op zaterdag</u>
2 Alles gaat netjes in kasten en laden.
Waar gaat alles in?	<u>in kasten en laden</u>
3 De volgende dag begint alles opnieuw.
Wanneer begint alles opnieuw?	<u>de volgende dag</u>

- 2 Onderstreep de bepaling van plaats. Kleur de bepaling van tijd.

- 1 Lori is met haar vriendin in de stad.
- 2 Ze had de afspraak in haar agenda geschreven.
- 3 Maar hi is haar agenda spoorloos.
- 4 En haar mobiel zit ook vast nog in haar tas.
- 5 Na de gymles zag Lori haar tas voor het laatst.
- 6 Lori fietst zo hard als ze kan weer naar school.
- 7 Aan het eind van de middag, is de school al dicht.
- 8 Ze gooit haar fiets op de grond van boosheid.

1 Is het onderstreepte werkwoord een zelfstandig werkwoord of een hulpwerkwoord?

Kies uit: **A** zelfstandig werkwoord
B hulpwerkwoord

- 1 Bas helpt vandaag zijn vader. **A**
- 2 Samen sjuowden ze alle spullen uit de schuur. **A**
- 3 Daarna werd de vloer goed geveegd. **B**
- 4 Elke fiets is door Bas schoongepoetst. **B**
- 5 Mama wist niet wat ze zag! **A**
- 6 Zo schoon had ze de schuur nog nooit gezien. **B**

2 Onderstreep het gezegde. Omcirkel het hulpwerkwoord.

- 1 Bas heeft een onvoldoende voor de taaltoets gehaald.
- 2 Hij is helemaal verdrietig thuisgekomen.
- 3 Daar werd hij eerst niet serieus genomen.
- 4 Maar daarna hielp zijn vader hem met de sommen.
- 5 Tenslotte heeft Bas hem ook geholpen.

3 Onderstreep het gezegde. Schrijf de werkwoorden in de goede rij.

	hulpwerkwoord	zelfstandig werkwoord
1 De volgende taaltoets wordt goed gemaakt.	wordt	gemaakt
2 Bas heeft het eindelijk goed gesnapt.	heeft	gesnapt
3 Hij leerde de hulpwerkwoorden uit zijn hoofd.		leerde
4 Hij telde het aantal werkwoorden in het gezegde.		telde
5 Nu is hij helemaal opgelucht.	is	opgelucht

Dit ga je leren

Je leert het verschil tussen zelfstandige werkwoorden en hulpwerkwoorden.

Dit moet je weten

• Staat in een zin één werkwoord, dan is het een zelfstandig werkwoord. Dit werkwoord geeft de tijd en de activiteit in de zin aan.

Peter rent veel.

• Staat in een zin meer werkwoorden, dan is de persoonsvorm het hulpwerkwoord. Het andere werkwoord is dan het zelfstandige werkwoord.

Peter heeft vandaag veel gerasd.

• Veelgebruikte hulpwerkwoorden zijn: hebben, zijn en worden.

1 Onderstreep de beeldspraak.

- 1 Benjamin gilt als een speenvarken.
- 2 Rob en Joran rennen rond als jonge honden.
- 3 De meisjestafel is een bijenkorf.
- 4 Alleen Robin, de boekenwurm, hoor je niet.
- 5 'Ga zitten, stelletje vlooiën!'
- 6 De stem van de meester dreunt als een kerkklok.

Dit ga je leren

Je leert wat beeldspraak is.

Dit moet je weten

Bij beeldspraak gebruik je woorden die je niet letterlijk bedoelt. De woorden vormen samen een beeld of voorstelling.

Je leert twee vormen van beeldspraak:

• een vergelijking (met of zonder als)

Hij is zo gek als een deur.

Hij is een pannenkoek.

• iets zeggen over een ding alsof het leeft.

De auto kroop langzaam voorbij.

2 Onderstreep de beeldspraak. Zet erbij welke vorm het is.

Kies uit: **A** vergelijking (met of zonder als) **B** alsof het leeft

- 1 De bevroren vijver knipoogt Rob en Joran toe. **B**
- 2 Joran rent er als een haas overheen. **A**
- 3 Rob hoort het ijs onder zich kreunen. **B**
- 4 'Je lijkt wel een pannenkoek!' roept Joran. **A**
- 5 'Wat nou!' roept Rob. 'Ik ben zo licht als een veertje.' **A**

3 Onderstreep de beeldspraak. Schrijf ernaast wat ermee wordt bedoeld.

- 1 Het ijs zingt onder Robs voeten. Het ijs maakt geluid
- 2 'Je bent een ezel!' roept Joran. sufferd, domkop
- 3 Maar het koude water hapt al in Robs been. Rob zakt met zijn been door het ijs.
- 4 Als een speer trekt Joran hem op de kant. heel snel
- 5 Rob beeft als een rietje. Rob bibbert heel erg.